

Velja po pošti:

za celo leto naprej . . . K 30.—
za en mesec . . . „ 2.—
za Nemčijo celoletno . . . „ 34.—
za ostalo inozemstvo . . . „ 40.—

V Ljubljani na domu:

za celo leto naprej . . . K 28.—
za en mesec . . . „ 2.—
V upravljenju mesečno . . . „ 2.—

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . „ 7.—
za Nemčijo celoletno . . . „ 9.—
za ostalo inozemstvo . . . „ 12.—

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna pettivrsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)

za enkrat . . . po 30 v
za dva- in večkrat . . . „ 25 „
pri večjih naročitih primeren popust po dogovoru.

Poslano:

Enostolpna pettivrsta po 60 v

Izhaja vsak dan izvenredno nedelje in praznike, ob 5. uri pop.

Redna letna priloga vojni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrsko 28.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Proč z deželnimi mejami!

Ljubljana, 2. avg. 1917.

V dunajski kovačnici že kujejo nove ministre. Listi so že proglasili v svet, da je nov parlamentaren kabinet že gotova stvar, čeravno obstoje še gotove težkoče. In nerazumljivo nam je, da proglašajo današnji nemški listi že kot gotovo dejstvo, da so Jugoslovani pripravljeni vstopiti v kabinet. Nemška žurnalistika je že opetovano pokazala, da je ne moremo smatrati za resno. Tako tudi pravljice o novem kabinetu in o Jugoslovanih.

Ali se je na Slovenskem kurz spremenil? Kako je pri političnih oblastih in drugih uradih? Namestnika Fries-Skene, Clary in podrejeni tovariši še vedno trdno na svojih mestih. Ali so Nemci akceptirali jugoslovansko državnoopravno deklaracijo? Zdi se, da ne, posebno je za to jasen dokaz hujskajoči shod »Štajercijancev« v Ptuj, kjer so hoteli Nemci s par podkupljenimi nemčurji mistificirati javnost o zavednem slovenskem ljudstvu. To je vse prej kot novi kurz, ki nam ne nudi niti sence upanja za enakopravnost v naših deželah pod dosedanjim režimom.

Pod temi predpogoji je popolnoma izključeno, da bi kak slovenski jugoslovanski parlamentarec stopil v novo vlado.

Velikansko protislovje proti vsemu toku današnjega časa je, da figuri- ra Avstrija pred svetom še vedno kot nemška država. In to na podlagi pijo- nirjev nemštva — nemškega birokratizma, na podlagi centralističnega si- stema, umetno skupucanih deželnih mej, umetne krivične volilne geometri- je in privilegiranja posameznih kast. Po zadnjem ljudskem štetju, ki se go- tovo ni vršilo v škodo Nemcem, šteje totranska avstrijska polovica okrog 10 milijonov Nemcev, 6,5 milijonov Čehov, 5 milijonov Poljakov, 3,5 milijona Ukrajincev, 1,25 milijona Slovencev, 0,87 milj. Hrvatov in Srbov, 0,77 milj. Itali- janov, 0,27 milj. Rumunov in 0,6 milj. tujcev, torej skupno krog 29 milijonov prebivalcev, izmed katerih tvorijo Nemci komaj dobro tretjino, Slovani pa — 17 milijonov — ogromno večino. In vključ temu vladajo Avstrijo Nemci.

V celokupni monarhiji štejejo Nemci med 51 milijoni prebivalcev še ne 12 milijonov, torej komaj 23 odstot- kov vsega prebivalstva, nasproti 24 mil- lionom Slovanov — 47 odstotkov vse-

ga prebivalstva — torej dvakrat toliko kakor Nemcev.

Nemški radikalci in drugi avstrijski nemški centralisti se v bistvu tega dobro zavedajo. Zato njihov kuriozen načrt izločitve Galicije, Bukovine in Dalmacije, tako da bi ostale samo alp- ske in sudetske dežele, kjer bi lahko majorizirali Čehi in Slovenci. Toda številke nam kažejo jasno, da bi si ob- držali Nemci tudi tu premoč le na pod- lagi deželnih mej in krivične volilne geometrije. Ta alpsko-sudetski kom- pleks šteje krog 19 milijonov prebival- cev, med temi 9,6 milijonov Nemcev, torej komaj polovico.

Govorimo o premembi ustave, o novem parlamentarnem kabinetu, o enakopravnosti in različnih avtonomi- jah — toda prvo, kar moramo zahte- vati, je: odpravite deželne meje, ne de- lite umetno tega, kar je Bog z jezikom in krvjo združil.

Niso še daleč tisti časi, komaj dva, tri mesece — za nami, in človeku se že zdi neverjetno, da nismo takrat smeli zapisati besede Slovenija, Slovenci in Hrvati, kaj šele Jugoslovani. Vladni si- stem je hotel, da smo samo junaški Kranjci, Štajerci, Korošci, Primorci in je bil tako naiven, da je mislil na ta način zbrisati zavest naše slovenske skupnosti.

Slovence v Cislajtanijsi so razdelili v 4 dežele: Kranjsko, Koroško, Štajer- sko, Primorsko in še pod ogrsko polo- vico so deli naše prekmurske Slovence, da nas lažje obvladajo. Danes nam raz- lagajo še vedno razni poklicani in ne- poklicani nemški državniki o svetosti in nedotakljivosti deželnih mej — nol- lite tangere historiam — ne dotikajte se zgodovine. Potreba jih je prisilila, da so si izmislili nekako kombinacijo deželne in narodne avtonomije pod ge- slom narodna avtonomija po deželah. Namigujejo nam, da so pripravljeni iz- siliti si nekaj koncesij v obliki narod- nih drobtin, toda o kakih narodni avto- nomiji vsega naroda, o kršitvi svetih deželnih mej in zgodovine — Bog nas varuj — o tem ne sme biti govora. Kaj jih to briga, da so bile vse te zadnje kronovine tekom stoletij potom naj- različnejših ženitev v obliki dote, ali pa na podlagi medsebojnih dednih po- godb skupaj zveržene. Toda če misli- jo, da bodo zabrisali pravice širokih mas in narodov, priborjene s krvjo na bojiščih z raznimi namišljenimi pravi- cami, zaznamovanimi v zaprašenih ak- tih in popisanih oslovskih kozah, se motijo. Danes nam ne bo diktirala več naše bodočnosti mrtva črka na zapraše-

nem pergamentu historijografom, am- pak živa življenjska potreba narodov, dejanski položaj sedanjega velikega to- ka časa. Danes morajo narodi sami od- ločevati o svoji bodočnosti.

Vsaka kombinirana podeželska na- rodna avtonomija bi pomenila za smrt smrt, ali vsaj, da bi ne mogli ne živeti ne umreti. Mi Slovenci priznavamo da- nes samo en pojem Slovenije kot inte- gralen del združene avstrijske jugo- slovanske celote. Za ta naš veliki na- rodni ideal smo šli v boj za veliko in močno Avstrijo, za ta ideal smo preli- vali kri, in samo na ti podlagi more bi- ti Avstrija močna.

Hočemo napraviti konec trpljenju koroških, štajerskih, primorskih, kranj- skih, prekmurskih Slovencev, — hoče- mo lepšo bodočnost Slovenije, zdru- žene v jugoslovanski celoti.

Nismo se bojevali za deželno kranj- sko zastavo, ne za pravice Kranjcev, Korošcev, Štajercev, Primorcev, ampak bojevali smo se za skupno slovensko zastavo, simbol našega trpljenja.

Misel o umetnem razdruženju Slo- vencev, Slovanov potom sedanjih de- želnih oblik mora pasti. Avstrijska mo- narhija se mora preosnovati v zvezno državo svobodnih narodov.

To je naš »ceterum censeo«! In se- daj, ko se snuje nova vlada, ko se nam obeta reforma ustave, kličemo na ves glas: **Preč z deželnimi mejami, preč z našim trpljenjem in našo nesrečo!**

Ruske zmede.

Stockholm, oni znani, zloglasni Stock- holm ima zopet svoje zlate dni: z obema rokama grebejo na kup zlato, katero jim donša poplava senzacij in fantastičnih poročil in vesti iz Petrograda, ki druga drugo križajo, druga drugo pobijajo, druga drugi nasprotujejo, a vključ temu begajo in motijo ves svet, tako da je res težko ohrani- ti v takem vrvežu mirno kri in s kriti- čnim očesom motriti razvoj revolucije in s hladno pametjo presojati, kaj je na vseh teh poročilih res in kaj ne, oziroma kaj more biti res, če se nočemo zapletati v protislovja.

Mi smo že opetovano poudarjali — začeli smo s člankom meseca februarja (!) — da marčne ruske revolucije ni rodila ljudska želja po splošnem ali po posebnem miru, ampak bojazen takrat merodajnih ruskih krogov, da car in njegovi privrženci ne sklenejo separatnega miru na korist sebi in avtokraciji. To je prvo dejstvo. Drugo sledi iz prvega: Marčna ruska re- volucija ni bila socialna splošna revo-

lucija ruskega naroda, ampak politi- čna revolucija, ki se je razlezla iz lokal- ne petrograjske polagoma po celi Rusiji. Da je to naše naziranje pravo, nam do- kazuje sodelovanje znanih imperialistov Miljukova in Gučkova pri marčni revolu- ciji; če bi se bilo takrat šlo za splošno ljudsko željo po miru za vsako ceno, ne vemo, če bi bili Miljukov in njegovi ožji somišljeniki stali v prvih vrstah. Ta dej- stva razume ves svet, samo dunajski žur- nalistični branjevci z gospodom Bene- diktom na čelu ne.

Prireditelji in duševni očetje prve ru- ske revolucije so se posluževali v dosego svojih političnih ciljev organiziranega de- lavstva in na njihovo stran cikajočega vo- jaštva. Ko se jim je nakana posrečila in ko je bil carizem strt, so mogoče mislili, da se bo dalo delavstvo odriniti v stran. To pa ni šlo. Nagla zmag nad carjem je vzdignila delavsko in vojaško samozavest in zahtevali so od svojih delodajalcev pri- merne plačila in zastop v vladi. Nastop je moral biti zelo energičen, zato se je pro- vizorna vlada hočeš nočeš odločila, da prepusti nekaj ministrskih mest delavskim in vojaškim zastopnikom, ki so itak že v svojem svetu imeli nad vlado nadzorova- len organ. S svojo spretno taktiko so do- bili socialistični zastopniki v vladi vedno večjo premoč nad meščanskimi demokrati, tako da sta se morala tekom časa umak- niti s pozorišč dva tako odlična moža kot Miljukov in Gučkov.

Takrat je zasijala Kerenskijeva zve- zda. Kerenski je bil sprva v kabinetu ne- kak posredovalec med meščansko demo- kracijo in med ekstremnimi strankami, ker je sam vodil zmernejše elemente. Ko so pa meščanski demokrati izgubili s pozorišča, je prešlo vladno breme dejansko na nje- gove rame. Pod njegovim vodstvom in av- torstvom so sprejeli takrat ono znano re- solucijo, ki govori o miru brez odškodnin in brez aneksij na podlagi samoodločbe na- rodov, katere je dala pozneje povod toli- kim poizkusom, da bi Rusija sklenila po- seben mir. Uspeh, oziroma neuspeh tistih poizkusov je znan in iz ust neodvisnega socialista Haaseja je slišala nemška vlada pri zadnjem zasedanju marsikatero bridko resnico. (Primerjaj »Arbeiter-Zeitung« od 25. julija.)

Takrat pa, ko je vladalo med našo in rusko fronto ravno vsled zgoraj omenjenih mirovniških poizkusov neke vrste premirje, se je vzdignil proti Kerenskemu mogočen nasprotnik, Lenin, kateremu je marčna re- volucija odprla pot v domovino. Lenin je po svojem povratku prevzel vodstvo »bolj- ševikov« (maksimalistov, ki zahtevajo v socialnem oziru »največje«) in začel je kot

LISTEK.

Pisma z Moravškega.

Piše Fr. Z.—č.

III.

Drage gosi. — Reveži židje. — Tužna Nijoba iz tužne Istre. — Grad Vevjer- ka. — Grdo pohištvo — dobro kurivo. — Poceni fužine. — Macocha. — Učitelj Giacomo in njegova koza. — Vsetin.

Poleg vseh žrtev, ki jih zahteva kr- vava vojska od vsakega državljana, bo- disi na krvavem bojišču na braniku domovine, bodisi v zajedju za svetlim plugom in široko brano, da obrodi ta naša sveta gruda, je nas begunce za- dela še bridka usoda, da smo morali zapustiti svoje kraje in bežati iz do- movja, na katerega nas veže toliko sla- dkih spominov in — osamljenih gro- bov. — Je pač res, da se za begunce brigajo mladi cesar na prestolu, viso- ka vlada z vsemi svojimi organi, po- možni odbori in posamezniki; res je tu- di to, da so begunci na Moravskem vo- bče boljše obravnavani in preskrbljeni kakor morajo drugod, a doma le ni- smo. Če bi in Nemci so begunce takoj po urihodu gostoljubno sprejeli: vsem so

se smilili reveži, ki so prišli s toplega juga tako daleč sem gori na sever; da- rovali so jim obleke, rezali kruha, da- jali jim stanovanja in dela, tolažili so jih s skorajšnjo vrnitvijo. Pa so se po- sušile grenke solze, potihnilo je bolno hrepenenje, pomirilo se je to ubogo sr- ce. — A prihajalo jih je vedno več, med njimi mnogo židov iz Galicije in Buko- vine*, in cene živila so neverjetno po- skočile, ker žid ima in plača, kar za- htevaš. Še ni štirinajst dni tega, ko je plačal žid v otrcani, umazani halji in s klobukom na glavi, ki ga berač ne bi pobral, na trgu v Brnu za gos 136 kron, katero si pred štirimi leti mogel kupiti za pet kron. — Žid hodi po vaseh in kupuje, kar dobi. Cesar ne porabi sam, pošlje z bogatim dobičkom svojim izra- elskim bratom, ki so ostali doma. Pod- pira jih država, podpira jih baron Hirsch s svojimi milijonskimi ustano- vami, podpirajo jih bogate židovske občine, a poleg tega imajo sami denar- ja dovolj. Pred osmimi dnevi je prišel tak begunec na okrajno glavarstvo v T. prosit povišanja podpore, češ, da ne more izhajati z obilno družino. Zdrav- nik je bil ravno poleg, pa je prosilca preiskal, ker se mu je zdel nekam bo-

* Po zadnjem uradnem izkazu je na Morav- skem 65.342 beguncev, med njimi 3427 Slovencev in Hrvatov, 19.262 Italijanov, 31.615 Poljakov in dru- gih 11.042.

lan. Druge bolezni zdravnik ni našel kakor tučat debelih uših, ki so se grele na kosmatih prsih židovih pod torbico, v kateri je imel zavezanih malenkost- nih stošestdeset tisoč kron v dobrih avstrijskih obližnjicah in v gotovini. . . Za nekoliko dni je mogel žid oditi, se- ve brez podpore in brez onih živalic, zato pa je dobil uradno zdravniško spričevalo, da je čist, kakor ni bil že pol stoletja. Pri naših beguncih iz Istre in Primorskega pa še — uši ne najdeš.

V svojem poslednjem pismu sem omenil, da Hanak rad da, še rajše pro- da; in to velja tudi za druge okraje. Tako se je zgodilo, da kmetje ponekod še sami nimajo dovolj živil, ker so jih prodali židom. A navzlic temu ponav- ljam, da na Moravskem vobče še ni ra- vno sile, tudi za begunce ne, obilja pa ne najdeš nikjer več, kar je pač umev- no v teh časih. Z našimi begunci z ju- ga ravnajo povsod prijazno. Le v red- kih slučajih sem slišal pritožbe in na- šel kaj v neredu. S posredovanjem pri županstvu ali pa pri okrajnem glavar- stvu — višje instance že ni potrebno — se da takoj pomoči. Pa čujte in sodite sami!

V okolici Iglave je nastanjenih ne- koliko sto Hrvatov iz Istre. Poleg dr- žavne podpore zaslužijo še kaj pri delu na kmetih in v tovarnah; na listke do- bivajo po tri kilograme krompirja na

teden in po en kilogram moke; mleka jim ne manjka, pa tudi kos mesa in par jajec kupiš lahko za približek. Stanovanja pa so silno revna, in ravno tam sem videl prizor, ki mi ne pojde več iz spomina. Bilo je zopet v nedeljo popoldne. Ob nedeljah in praz- nikih najdem odrasle doma, pa tudi sosedje iz bližnjih vasi prihajajo ob takih dnevih k svojim znancem in bra- tom-trpinom. Stopim v dolgo, ozko so- bo, kjer stanuje trinajst ljudi. V tem edinem prostoru kuhajo svoje skromno kosilce, tu spijo, perejo, prebivajo! V kotu vidiš kupček premoga, pol vreče krompirja, par skled in loncev, polom- ljeno mizo in edini stolček z raztrga- nim sedežem. Po ukajenih stenah na železnih klinih ponošena obleka, pe- rilo, klobuki, čevlji . . . Otroci se va- ljajo po kupu umazanih vreč, napol- njenih z gnilo slamo; to razgrebejo zvečer po tleh in iztegnejo izmučeno telo k počitku in težkim sanjam. Pri otrocih sedi starikava žena, ki šteje manj let, kakor jih kaže njeno razora- no lice in poje, bolj zase kakor za dru- ge:

»Oj ti more, sinje more,
oj ti more duboko,
oj ti sunce, jarko sunce,
zašto si tak žalostno?« . . .

Na malem kovčegu, kakor ga vidiš pri naših vojakih, ko gredo v krvavi

pristen fantazist, kakršnega nam slikajo francoski in angleški poročevalci, silno agitacijo za vsak kakršenkoli mir, da uredniški svoje socialne reforme v smislu skrajnega marksizma. Da je številno njegovih radikalnih somišljenikov bilo precej veliko, temu se ne smemo čuditi, ker je že od Bakuninovih časov sem anarhistična struja vsled carskega pritiska zelo narasčala. Radikalizem na eni strani je rodil še hujši radikalen odpor na drugi. Na to število svojih privrženecv se zanašajoč je Lenin upal, da uredniški svoje namere in da pretvori polagoma politično revolucijo v socialno.

Pri tem prizadevanju mu je stopil na pot Kerenski, ki je stal na čisto drugačnem stališču. Kerenski je videl pred seboj veliko, a onemoglo meščansko stranko in pa nekaj socialno-revolucionarnih strank, katere so vse zastopale demokratičen princip v Rusiji. Ta je vse stranke edinil in združeval. Videl je pa tudi, v čem se ločijo: v metodi in v potih, kako se naj izvede demokratizacija Rusije. Lenin je bil mnenja, da je ruska socialna demokracija sama o sebi dovolj močna, da živi in se ohrani ter brez ozira na druge dežele ustvarja svojo socialno republiko. Kerenski je pa zastopal načelo, da ruska demokracija sama zase ne more obstati, da je le del svetovne demokracije, ki se bojuje proti avtokraciji ne le na Ruskem, ampak po celem svetu; dokler sploh kje obstoja kakšna avtokracija na svetu, je ogrožena tudi svetovna demokracija v svojem obstoju. To je bila Kerenskijeva logika; če je samonikla ali pa je vzrastla iz angleške in francoske ideologije, to je vse eno. Ta logika je dovedla Kerenskega do — ofenzive, Lenina pa do — protirevolucije. Zmagal je Kerenski.

Kdor si razvoj ruske revolucije pred očuje tako, kakor smo ga poizkusili v kratkih potezah črtati, za tega Kerenskij ne bo »zagoneten značaj«, kakor ga imenuje »Pester Lloyd«. Res je poslal rusko armado v boj, čeprav je prej rekel, da ne mara odškodnin in aneksij. Poslal je pa ni v boj proti svojim demokratičnim načelom, ampak ravno zato, ker je demokrat, čeprav demokrat po francoskem in angleškem receptu, ki vidi v vsaki, torej tudi v nemški avtokraciji nevarnost za rusko demokracijo.

Angleški zunanji minister o vojski in o miru. — Francozi pred revolucijo.

V angleški spodnji zbornici je 30. m. m. odgovarjal angleški zunanji minister Balfour na razna vprašanja. Izvajal je:

— Glede na akcije se mi ne zdi umestno, da podam obširno izjavo. Splošni pravec angleške politike so bivši in sedanji zunanji minister večkrat označili.

O Avstriji

je rekel: Želimo, naj bi narodi, ki sestavljajo Avstrijo, na lastnih nogah razvijali svojo lastno civilizacijo in določevali pota, po katerih naj bi se razvijali. Zdaj ni tisti čas, da bi se zunanji minister pečal z razpravami o miru. Kakor vsak, smo tudi mi mislili, ko se je pričela vojska, predvsem

na to, da moramo braniti Belgijo in da moramo zabraniti, da ne bi pred našimi očmi razbili Francije. Za to smo se pričeli vojskovati. Niti misliti nismo na velika vprašanja, ki so se med vojsko razvila pred našimi očmi. Le to je bilo jasno, da se nismo iz sebičnih razlogov pričeli vojskovati. Stojali, da se nismo pričeli vojskovati v imperialistične svrhe ali pa za to, da bi dosegli vojno odškodnino; o naši nesebičnosti ne more nihče dvomiti, ki pozna javno angleško mnenje.

Položaj Anglije

je drugačen, kakor mnogih naših zaveznikov. Med angleškimi državniki ni niti enega, ki bi bil kdaj mislil, da bi šel na to vojsko za to, da bi se angleška posest pomnožila z evropsko celino. Nasproti Ameriki se nahajamo zato v takem položaju, v kakršnem se ne nahaja noben drug narod, ki se vojskuje.

Znižanje spornih vprašanj.

Vsi želimo, naj Evropa pride iz teh bojev z manj spornimi vprašanji, ki ločijo človeštvo in ki trajno vzpodbujajo narodni ponos, častilakomnost in narodno nečimernost. Znižati nameravamo možnosti bodoči vojski tako, da znižamo razloge, ki gonijo narode v vojsko. Vsi sodimo, da se uredničenju te misli znatno približamo, če zadovoljimo upravičena narodna stremjenja.

Izpremema evropskega zemljevida.

Če hočemo po sedanji vojski, da se izboljša evropski zemljevid, si želimo tak zemljevid, ki bo več časa držal, kakršnega je kdajkoli ustvaril kak kongres. More li kdo dvomiti, da ni potrebna izpremema ozemlja, če se vrne Franciji to, kar so ji pred 40 leti s silo uprli? Kakšno ravnotežje se bo ustvarilo, kadar se pričemo resno pečati z mirom, bo zavisno od posebnih želja tega ali drugega naroda. Nemogoče je, da bi se naprej napovedovalo, kako in v kakšni obliki bo ustvaril smoter teh sil končno usodo človeštva. Od nobe ne vlade se ne more zahtevati, naj določeno pove, kaj da bomo in kaj bomo morali zahtevati in kaj da bi želeli.

Tudi Anglija želi miru.

Želimo si miru ravno tako resno, kakor katerakoli država, ki trpi zdaj izgube, bremen in žaloigre vojske. Želimo si takega miru, ki naj bi se naslanjal deloma na napredek narodne morale, deloma na važnost mednarodnih zvez, ki bi nepotrebnemu prelomu svetovnega miru pritisnile pečat zločina in bi se zločinec kaznoval, in poleg tega miru, ki bi iznova uredil Evropo tako, da bi ravnotežje moči v natančnem starem pomenu besede več ne obstajalo, marveč da bi se uredile splošne razmere Evrope tako, da bi motitelji miru veliko težje našli zemljo, v katero bi mogli sejati grenko, usodno seme.

Balfour se zanima za notranje razmere Avstrije in Nemčije.

Kako naj postopamo z velikimi, stariimi monarhijami, kakor n. pr. z Avstrijo? Kako bosta Avstrija in Nemčija rešili svoja notranja vprašanja, ki jih morata rešiti sami in nihče drugi?

Demokratiziranje Nemčije.

Balfour se je pečal nato z demokratizacijo Nemčije. Rekel je končno: Dokler ne bo Nemčija glede na trgovske in politične koristi dosegla obzorja Združenih držav in Velike Britanije, dokler ne bo Nemčija oproščena ali svobodna, toliko časa ni mogoče, da bi bil evropski mir zavarovan.

Boj naj se nadaljuje z vsemi močmi.

Nič mi ni tako jasno, kakor to, če hočemo to politiko izvesti; dolžni smo, da ne razpravljamo o tem kakšne mirovne pogoje si bomo v podrobnostih želeli, kadar se bo vojska končala, marveč moramo nadaljevati boj z vso razpoložljivo močjo. Če nečemo, da ne bo sedanja vojska predigra nove vojske, da se ne bo končala vojska z nemškim mirom, marveč z mirom, ki se priporoča vesti Amerike in Velike Britanije, bi bil to tak mir, ki bi bil za nas ravno tako malo blagodejen, kakor ostalemu svetu.

Razprava.

Z Balfourjevim govorom, ki je bil sicer zelo bojevit, a brez vseh frivolnosti in dostojen, poslanci niso bili popolnoma zadovoljni, dasi se more reči, da je Balfour prilil precej vode v dosedanje imperialistične angleške izjave. V angleškem parlamentu so se oglasili močni glasovi, ki si žele miru.

Ali Nemčija izprazni zasedena ozemlja?

Liberalci Holb je vprašal, če je vlada sporazumno z zavezniki pripravljena potom diplomacije vprašati v pravilni obliki, ali je pripravljena, da izprazni Belgijo, Francijo in druge zasedene dežele.

Prevelika važnost na vprašanje Alzacije in Lorene.

Ponsoby je rekel: Balfour, mesto da bi se bil omejil na splošnost, je polagal preveliko važnost na vprašanje Alzacije in Lorene.

Balfour ni podal pregleda o celem položaju.

Balfour je odgovoril: Nisem podal premljene izjave o tem, kakšni ukrepi se bodo glede na Evropo storili. Naj se v tem smislu ne tolmači njegov govor. V razpravi sem odgovarjal le na prejšnje govore. — Ponsonby ne sme reči, da sem na kako stvar polagal posebno važnost. Podal nisem pregleda o celem položaju.

Nepokorščina v francoski armadi. — Francija pred revolucijo. — Anglija nasprotnica miru. — Vojaški položaj Anglije se ne bo izboljšal.

Snowden je izvajal: Po govoru Bonar Lawa se je zdelo, da angleška vlada bolj kakor vsaka druga nasprotuje, da bi se kmalu sklenil mir. Vlada trdi, da živi s svojimi pacifističnimi prijatelji v svetu, ki ne obstoji. A to velja tudi za vlado. Ne ve ničesar o nazorih tisočeric Angležev. Ne ve, da se je izpremenil nazor vojakov. Če bi vlada le kaj znala o razmerah francoske armade, bi vedela, da so se vojaški praktično polastili vojnega vodstva in da nčeto slediti, kar se jim zapove. Vsak moder Francoz mora reči, da če bo vojska še dolgo trajala, doživi Francija to, kar je doživela Rusija: revolucijo. Ne upajmo, da se bo vojaški položaj v dvanajstih mesecih

izboljšal. Žrtvovali bodo le še nadaljnje milijone človeških življenj, državni dolg se bo pa zvišal še za dva ali tri tisoč milijonov funtov šterlingov.

V imenu človeštva zahtevam, naj se vojska zdaj konča!

Proti trgovskemu bojkotu.

Liberalci Lees Smith je obžaloval, ker ni Asquith odgovoril na nobeno vprašanje, ki se je v državnem zboru storilo. Ali je voditelj liberalne stranke pripravljen, da uporabi načelo »brez aneksij« tudi na nemške naselbine? Sramotno bi bilo, če bi dežela, ki pravi, da je šla na vojsko zaradi pravice, razširila svoje ozemlje za milijon štirijaških milj. Nobena reč ni nemškega ljudstva tako zedinila in tako okrepila nemški militarizem, kakor napoved trgovskega bojkota in gospodarske vojske. Če bo vlada nadaljevala to politiko, plove naravnost v novo vojsko. Noben narod ne bi prenašal trgovskega bojkota. Če se želi, da se Nemčija demokratizira, se more doseči to le s takim mirom, ki bi nemškemu narodu pokazal, da ne potrebuje v svojo varnost militarizma.

Naše prodiranje na ruskem bojišču.

Naši prodirajo v Bukovini koncentrično, dasi se sovražnik zelo vztrajno brani. Napredujemo ne samo proti Černovicam, marveč tudi proti mestu Seretu in proti Radavški kotlini. Odpor Rusov podpira v Karpatih neugodno gorato ozemlje. Napada se težko; Rusi tam čete ojačujejo, a kljub temu smo med Seretom in Dnjestrom sovražnika skoraj povsod odbili. Med Dnjestrom in Prutom smo tudi napredovali tako, da je naše krilo že napredovalo čez višino Černovic. Ta pokret sicer Rusov ne bo prisilil, da bi zapustili mesto, a za bodoče operacije je ta pokret važen. Ako se nam posreči, da pridemo na griče pri Holodishih, Rusi Černovic ne bodo mogli več držati.

V dolini Casinu se je naša bojna črta zoper ustalila. Napade Rumunov smo popolnoma odbili.

Z ozirom na strašno bitko na Flanderskem naše smotreno prodiranje ne glede na njo zelo učinkuje in nevtralnino in tudi sovražno inozemstvo, ki se prestrašeno in presenečeno čudi sili, ki jo razvijati osrednji evropski velesili.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 1. avgusta. Uradno: Severno doline Casinu so se zopet zrušili besni sovražni napadi. Szeklski pešpolk št. 82 se bori tu s prelzkušeno hrabrostjo.

V kotu treh dežela so naše čete presenetljivo napadle višine, ki so jih bili zasedli Rusi; sovražnika so vrgle.

V južni Bukovini prodiramo proti Kimpolungu.

Z ljutimi boji smo zrušili severno-zahodno in južno-zahodno od Černovic ponovni sovražni odpor, ki ga je bil podpiral s protinapadi. Zavezniki so napredovali tudi v kotu izliva Zbruča.

Načelnik generalnega štaba.

boj, sedi sključena, izsušena starka, vdova Mara Križanič iz Marčane. Ta koščeni obraz, to velo lice in te suhe roke, a predvsem ta pogled — »kao more duboko, a puno žalosti«!

»Bog z vami, ljudje božji!« jih pozdravim.

»I s vama, gospodine!«

»Na tesnem ste!«

»Na tesnem, na tesnem!«

»V grobu je še bolj tesno, pa je prostora — za vse!« pravi Mara z bolnim vzdihom in žalostno resignacijo.

»Rad bi vam pomagal, mati; zato sem prišel.«

»Kaj boste pomagali! Domov nas pustite! To je edino, kar vas prosim. Če nam je umreti, naj zatisnemo oči na svoji zemlji. Lažja nam bo smrt!«

Zapišem si imena družin in obljubim, da poskrbim takoj jutri za boljše stan in boljše ležišče. Nato pobožam Marinega vnuka po bledem licu in po kuštravi glavi in mu dam slaščico.

»Najbolj revna med nami je Mara,« dé »barba« Miho. »Pomozite, gospod, ako Boga znate!«

Pripoveduje »barba« Miho, pripoveduje drugi, a koščeno telo stare Križaničke se stresa v bridkem joku. Izvem tragedijo, kakor jih je ta vojska rodila že nešteto krat:

Štirje sinovi Marini, sivi sokoli, so šli na vojsko, eden za drugim, pustili so prijazni dom tam na solnčnem bregu, pustili doma staro mater, mlade žene in enajstero otrok. Po izbruhu vojske z Italijo sta dve staehi ostali doma na zemljišču, a dve s tnehi in otroki so poslali v G. v — barake. Niso barake za kmeta, ker tu ni dela na oranem polju, ni toplega solna, ni gibanja za žilave roke. Snehi sta našli dela pri Iglavi. a za otroke in staro mater se je

morala delati šele prošnja za selitev iz barake. A piši prošnjo, ko okorna roka ne ume sukati peresa, ko gospoda ne ume tvojega jezika, pa čakaj, čakaj, da dobiš odgovor! Prišla je letošnja Velika noč žalostnega spomina. Na bojišču žanje smrt dolge vrste mladih junakov, v barakah davi bolezen male otroke. Dva mlada Križaniča sta padla isti dan na . . . fronti, a davica v barakah je v osmih dneh pobrala deset mladih Križaničev. Mara, ta tužna Nijoba iz tužne Istre, je bežala z edinim ostalim vnukom iz nesrečnega G. k snehamu v Iglavo, da reši zadnjega vnuka, da izjoče zadnjo solzo iz motnih oči. Dovoljenja za selitev pa ni imela, zato ji po postavi in paragrafu niso dali begunske podpore, ne listkov za moko in kruh. . . S tremi kronami na dan je živelo (!) četvero ljudi v tujini! — Umevno je, da sem za staro Križaničko in njenega vnuka poskrbel, da je dobila naknadno izplačano podporo, ljudje so dobili sveže slame in boljše stanovanje. A kaj je vse to za duševno bol teh sirot!

Ponekod so begunci sami krivi, da pridejo v konflikt s postavo, in da morajo celo orožniki poseči vmes. Naj vam povem dva taka — vobče redka — slučaja.

V krasnem gradu Vevjerki v brnški okolici je nastanjenih sedemdeset beguncev s Tirolskega. Grad je bil pred vojsko last angleškega barona de Forest, ki ga je kupil radi znamenitega lovišča na jelene in srne. Malokje sem še videl tako lepega rogovja in drugih lovskih trofej kakor ravno tu. Grad ima svojo zanimivo zgodovino. Leta 1059 ga je sezidal vojvoda Konrad brnški, leta 1428. so ga brezuspešno oblegali Husiti, leta 1643. in 1645. so ga nanadli Švedi. pa so morali oditi s kr-

vavimi glavami. Sto let pozneje so vdrele v grad pruske čete in odnesle mnogo dragocenosti. Grad sam je popolnoma dobro ohranjen in se vzdiguje na dveh gričih, ki sta zvezana z mostom. Okoli in okoli ga obdajajo krasni gozdovi, v katerih se še danes pase »gozdni kralj« rogati jelen. V dozidanem delu grajskem, ki je bil namenjen mnogim lovskim gostom bogatega barona de Foresta, je v jako čednih sobah nastanjenih onih sedemdeset tirolskih beguncev; imajo celo posebno krasno kapelico, kjer ob nedeljah in praznikih mašuje in pridiga italijanski duhovnik. Kapelica je še danes čedna, kar pa — žal — ne velja za stanovanja. Oskrbnik jim je dovolil pobiranje suhljadi po gozdu, in kdor je hotel, si je mogel pripraviti kuriva za celo dolgo zimo. Pa tudi drugače se jim ni godilo slabo. Pa kdo je mogel računati s tako hudim mrazom in globokim snegom? Čemu tudi gaziti v lesenih cokljah po gozdu, ko je v zadnji sobi na dolgem hodniku mogočna starinska postelja krasnega dela, iz dobre hrastovine in ravno taka omara, katere Forest ne bi bil prodal za petdeset rogatih jelenov? Vsak otrok ve, da suho hrastovo poleno, tudi če je par sto let staro in malo črivo, prav rado gori in nekaj zaleže v peči. In v upoštevanju tega dejstva so begunci polagoma razcepili posteljo z omaro vred in se gredli pozimi.

»Kaj vas je vendar motilo, da ste to naredili?« vprašam »mile« goste.

»Ero tanto brutta quella mobilia li!« (Tako grdo je bilo ono pohištvo!)

Dobili so nekaj dni zapora, pa Bog in mirna Bosna.

Nekaj dni pozneje dobim pismo s političnega okraja Boskove. Učitelj Giacomo M—i se pritožuje, da ga »sta-

rosta« (župan) preganja, da ga je spodil iz stanovanja, da se godi slabo njemu in drugim beguncem i. t. d. Pot pod noge, pa hajd z železnico do Klepačova (Blansko), kjer so znamenite fužine, nekdanj last kneza S., sedaj velike delniške družbe. Zanimivo je izvedeti, kako lahko in prijetno se je eden izmed silno bogatih knezov S. iznebil teh fužin: Kvartali so v veseli družbi, pa menda ne naš goriški »pimperl-tarok«, kakor smo ga včasih mlatili s prof. B., dr. P. in drugimi rodoljubi. Knez je ba je v 24 urah izgubil poldrugi milijonček in zastavil fužine. Srečni kupec, oziroma igralec, je prodal samo železo za dva milijona, a vse drugo je dobil povrh . . . Omenim še, da potrebuješ dobre pol ure, da prideš od enega kraja tega velikankega podjetja do drugega. Skozi romantično dolino, katero pretaka rečica Punkva, prideš v treh urah do Macoche (mačeha, po narodni pripovedki), ki je nastala po plazovih in potresih, in ki po svojem znamenitem prepadu slovi po celem svetu. Prepade je dolg 178. širok pa 77 metrov; največja globina meri 137 metrov, in kamen, ki ga vržeš v brezno, porabi 6 sekund, da pade v potok, ki teče po tej čudoviti votlini. Po dobri uri prilezem odtod po lepi hriboviti cesti do J—ce (600 metrov visoko), kamor me je vabil štor Giacomo. Grem v šolo, a njega ni. Ogledam si šolsko sobo v starem občinskem domu in pokličem postrežnico, naj gre po učitelja. Pa ga ni bilo treba klicati. Iz okna svojega stanovanja me je videl in menda uganil, kdo sem, pa je prišel sam in me prav ljudno pozdravil:

»Buon giorno, illustrissimo!«

(Dalje.)

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Bojna črta maršala princa Leopolda Bavarskega.
Bojna skupina generalnega polkovnika pl. Ermollija.
 Berlin, 1. avgusta. Veliki glavni stan:

Naše čete, ki prodirajo severno od Dnjestra proti jugovzhodu, so potisnile sovražnika, ki se je postavil v boj za potokom Bilki, v kot reke pri Hotinu. Naskakovalne čete so prebile med Dnjestrom in Prutom ruske postojanke ob železnici Horodenka-Črnovice; njih južno krilo je pa med tem odbilo pri Ivankovcu močne razbremenilne napade.

Bojna črta generalnega polkovnika nadvojvode Jožefa.
 V severovzhodnih predgorjih in v srednjem delu gozdnih Karpatov so pridobile nemške in avstrijske divizije z napadalnim bojem vztrajno branjeno zaporo doline. Na Mgr. Casinula so odbile gorske čete več sovražnih napadov. Prvi generalni kvartirni mojster pl. Ludendorff.

Prodiranje v Bukovini.

Dunaj, 1. Vojni tiskovni stan: Črte zaveznikov se raztezajo od Mielnice čez Zastavco, Ošehlibi, med višinami jugozahodno od Mihove, nato poskočijo čez nad 1300 metrov visoko poševno pobočje v Sučavski dolini, kjer se avstrijske čete bore jugozahodno od Frasinia in za vhod v Ravdavsko dolino. Bojna črta gre potem čez 1400 metrov visoko gorovje v Moldavski dolini zahodno od Kimpolunga, kjer se potem približno 20 kilometrov južno od Dorne Vatre strne s staro rusko bojno črto. Voji zaveznikov prodirajo koncentrično proti Črnovicam, Radavski kotlini in mestu Seretu. V visokem gorovju med Dnjestrom in Prutom poizkuša novi sovražnik ustaliti svoj odpor z nastopom novih ojačenj. Hrabri voji zaveznikov, ki z neumornimi napadi prebijajo postojanke za postojankami sovražnika, ki se trdovratno brani. V gorah pa izrablja Rus, kjer le more, ugodnosti ozemlja za obrambo. S spretnimi obkolitvami in z junaki navalom mu tudi tam naše čete, ki jim ni enakih, iztrgavajo višino za višino.

Berlin, 1. Wolff javlja: V kotu med rekama Zbruc in Dnjestr smo dosegli črto Zalesje—Mielnica. Močan odpor Rusov med Dnjestrom in Prutom ni mogel ustaviti napredovanja zaveznikov. Z naskokom smo vzeli nadvladajoče višine jugovzhodno od Bastavne. Pod pritiskom zaveznikov je odnehal tudi na obeh straneh Pruta dosedanj žilavi odpor Rusov. V gozdnih Karpatih so Nemci in Avstrijci napredovali do krajev Mega ob zgornjem teku malega Sereta in do Patina v Sučavski dolini. Severno zgornje doline Putna smo odbili močne napade in osvojili z naskokom višine severno od Lepse. Plen zaveznikov je trajno večji. Zaplenili smo med drugim veliko vozečega se blaga: lokomotiv in z vojnimi in s tehničnim blagom naloženih železniških voz ob cesti, ki vodi v Črnovice.

3. ruska armada v nevarnosti, da jo ujamejo. — Iz Petrograda pošiljajo ojačenja na bojišče. — Zvezda Kerenskoga blede. — V Skali Rusi obesili 24 judov. — Odpušeni divizijski poveljniki, ker ni ukazal streljati na dezerterje. — Rumunska bojna črta ogrožena. — Angleška neugodna sodbena o umikanju ruske armade. — Kerenskij upa, da ustavi v osmih dneh prodiranje. — Proti pobuni v armadi.

Iz Rotterdam: Petrogradski dopisniki poročajo, da nameravajo Nemci ujeti celo 8. rusko armado, ki ji poveljuje Čeremisov. — »Denj« javlja: Iz Petrograda so kolikor mogoče hitro odposlali po najkrajši poti vse razpoložljive čete na bojišče. Tudi iz posadk na deželi pošiljajo ojačenja na bojišče. Polkovnik Mihaelovskij je izjavil, da potrebuje vsaj 300.000 mož, ker sicer ne more ustaviti avstrijsko-nemškega prodiranja. — Iz Berlina: V zadnji ruski ofenzivi so imeli Ruse strašne izgube. Dne 1. julija je bila skoraj popolnoma uničena 23. divizija. Od kombinirane sibirske divizije je ostalo živih le 40 mož, popolnoma razbit je bil tudi finski strelski polk. Čisto popolnoma je bil uničen pešpolk 293 74. divizije. Ker napad ni napredoval, sta pomagali 108. in 153. divizija, a čez tri dni so ju morali umakniti, tako sta bili razbiti. Veliko ruskih polkov se je upiralo, da bi napadli. Vojaki ne zaupajo več Kerenskiemu. Obljubil jim je namreč, da bo topništvo tako pripravilo napad, da bo pehota napredovala brez velikih izgub. Razočaranja so bila za to tembolj. — »Rečj« javlja, da so kozaki obesili v Skali 24 judov. — Odpustili so divizijskega poveljnika grenadirske divizije, ker ni pustil streljati na dezerterje. — Iz Stockholm: V Jašu so zelo preplašeni, ker se zvezne čete bližajo besarabski meji. Rumunci, ki so prišli sem, so popolnoma obupani. Vlada je poslala v Pariz Konstantina Mille in Lahovaryja z naročilom, naj prosita za pomoč, ki je nujna. Jaš že izpraznjuje. Razglasili so v

mestu vojno stanje. Ravnatelj narodne banke je prišel že v Pariz. Take Jencu se že z Rusijo pogaja, kako da naj se rumunski begunci sprejmejo. Preosnovana rumunska armada šteje 400.000 mož. Kljub temu se nahaja rumunska bojna črta v veliki nevarnosti. Boje se namreč, da se ne združijo armada Böhm-Ermollija, nadvojvoda Jožefa in Mackensena. V Moldaviji je bila letina sijajna. Nakopičenega je veliko vojnega blaga, katerega ne morejo odpejati. — »Morningpost« javlja iz Petrograda: Rusija mora zdaj rešiti vprašanje, ki mu v zgodovini ni enakega. Ne gre več za vojaško vprašanje. Milijoni, ki se umikajo, niso taki vojaki, o katerih bi upali častniki, da jih bodo prej ali slej zopet nadvladovali. Nad dva milijona svobodnih državljanov gre domov, nimajo nič vojaškega na sebi, kakor uniformo. — Kerenskij je izjavil so-trudniku »Denja«, da zanesljivo upa v osmih dneh ustaviti sovražno prodiranje, ker bodo položaj zavezniki s svojim nastopom na vseh bojiščih izboljšali. Na pariškem posvetu so sklenili pravkar angleško-francosko-italijansko-rumunsko ofenzivo.

»Timesov« dopisnik javlja, da postaja položaj pri 7. ruski armadi zopet ugodnejši. Proti paniki med vojaki, ki beže, neusmiljeno nastopajo. Za bojno črto so razvrstili tri kavalerijske divizije, ki brez usmiljenja vsakega dezerterja ustrelje in prilepijo na mrličje listek, na katerem je zapisano: Izdajica! Značilno je, ker so popolnoma izginile rdeče zastave in rdeči znaki revolucijskih vojakov.

Pogromi v Nižnem Novgorodu.

V Nižnem Novgorodu so izvedli 62. polk, drugi oddelki in dezerterji pogrome. Vojaki so plenili stanovanja in trgovine in prirejali shode, na kateri so nastopali reakcionarci črne roke. V mestu ni nobene oblasti. Zaprl so predsednika sveta delegatov in delavskega sveta in poveljnika posadke. Iz Moskve došli vojaški oddelki so razorožili in večinoma ujeli. Zaprl so veliko oseb in oplenili skladišče konjaka. Plenitve so ustavile šele nove iz Moskve došle ojačbe.

Kadeti zopet na površju. — Bark zopet aretiran. — Rusija zaprta inozemstvu. — Kozaki na Finskem. — V zadnjih petrogradskih nemirih bilo 1000 vojakov ubitih. — Ljening pobegnil (?) — Zasedanje konstituantne odgojeno.

»Agenzia Stefani« javlja, da so kadeti za vstop v vlado zahtevali: 1. Vojška naj se nadaljuje do konca sporazumno z zavezniki. 2. Potrde naj se vsi dogovori in pogodbe z vesilami, ki se vojskujejo z osrednjima vesilama. 3. Jasno in natančno naj se označi notranja politika. 4. Vsa socialna vprašanja naj reši ustavodajni zbor. 5. Najskrajnejši boj proti anarhiji. »Corriere della Sera« je poročala 29. julija iz Petrograda, da so na seji ministrskega sveta sklenili, naj se posebno kadeti pozovejo v vlado. Kadeti so zdaj zopet gospodarji položaja, ker socialistični voditelji priznavajo, da brez kadetov ni mogoče vladati. Kadeti se bodo oficijelno udeležili vlade in dobe glavna ministrska mesta. Zunanji minister bo postal najbrže Terreščenko. V Petrogradu, Moskvi, Kijevu in v Odesi bodo zopet obnovili meščansko stražo, ki bo vojaškega značaja. — Londonski listi poročajo, da so v Petrogradu bivšega finančnega ministra Barka zopet zaprli. — »Berner Tagwacht« poroča, da so Rusijo že zaprli inozemstvu. — Popotni in poštni promet zadrže; tudi časopise in večino zasebnih brzojavk so zadržali. Kerenskij bo v tem času s silo zadušil anarhijo. — V Haparandi govore, da bodo nadomestili kozaki ruske čete na Finskem, ki so preveč prijazne s Finci. Začasna vlada namerava na Finskem strogo nastopiti. Bajje nameravajo zapreti celo več senatorjev in poslancev. — Ob zadnjih petrogradskih nemirih je bilo ubitih 1000 vojakov. — Petrogradski listi poročajo: Ljeningu se je posrečilo, da je čez Stockholm pobegnil v Nemčijo. — Iz Stockholm: Dne 30. septembra določeno sklicanje ustavodajne zbornice so odgodili; razlogi niso znani.

Kadeti zahtevajo ustavno monarhijo. — Zelja, da se vrne car. — Proti Ljeningistom. — Ljening le ušel? — General Pau potuje zopet v Rusijo. — Narodni zbor v Moskvi. Rusija dobi 8000 milijonov predujema. — Ruski poveljnik petrogradske posadke. — Novi krvavi izgredi v Petrogradu.

»Morningpost« javlja iz Petrograda: Kerenskij se sicer s kadeti še pogaja, a ne upajo več, da bi se sporazumeli. Kadeti zahtevajo ustavno monarhijo, da vstopijo v koalicijsko vlado. — Kodanjski listi javljajo: Član knežje rodbine Ljov je rekel, da zvezda Kerenskoga blede. Kmetje mu nič več ne zaupajo in si žele carja nazaj. — Preko Stockholm iz Haparande: Zaprl so tudi mejo med Finsko in Rusijo. Strogo jo nadzorujejo. Na Finskem se skriva veliko bolševikov. Ruski vojaki jih love. — Berlinski listi poročajo, da je Ljening res ušel v Stockholm. — Iz Stockholm: Ge-

neral Pau, ki se je lani mudil dolgo časa v Petrogradu, se bo z važnim vojaškim naročilom zopet podal v Petrograd. — Preko Lugana iz Petrograda: Kakor hitro se bo sestavila nova vlada, bodo sklicali v Mosko narodni zbor. Udeležili se ga bodo, izvzemši bolševikov, ki so izrecno izključeni, zastopniki delavskih svetov, sindikatov bank, znanstvenih akademij, industrijskega vojnega odbora in vseh važnih društev in korporacij. Narodni zbor bo štel približno 850 udeležencev. — »Daily M.« javlja iz Pariza: V finančni komisiji francoske zbornice se je naznanilo, da bo dobila Rusija od svojih zaveznikov 8000 milijonov novega predujema. — Iz Genfa: General Ruski bo imenovan za naslednika Palovceva za poveljnika petrogradske posadke. — Iz Stockholm: Politični agenti so uničili v Petrogradu tiskarno novega socialističnega lista; pretepli so delavce, enega so umorili. Strašno postopajo pri hišnih preiskavah; bolševike in Ljeningiste pretepajo in mučijo, stanovanja plenijo, zažigajo hiše in more prebivalce.

Neomejeno pooblastilo za generala Kornilova.

Basel, 31. julija. Ruska vlada je dala vrhovnemu poveljniku jugozapadne fronte generalu Kornilovu za vodstvo operacij v njegovem območju neomejeno pooblastilo.

Ribotov odgovor Michaelisu.

Pariz, 31. julija. (K. u.) Agence Havas: Ministrski predsednik Ribot je vler si je dovolil javno pozvati francosko vlado, naj izjavi, če ni v tajni seji dne 1. julija poročala zbornici o tajni pogodbi, ki se je sklenila na predvečer ruske revolucije in s katero se je car zavezal, da bo podpisal naše zahteve po nemškem ozemlju levo od Rena. Zbornica ve, kako je bilo. Na podlagi svojega razgovora s carjem je bil Doumergue od Brianda pooblaščen, da vzame ne znanje zagotovilo carja, da bo podpisal našo zahtevo po Alzaciji-Loreni in nam dal prosto roko, da si poiščemo garancij proti vsakemu novemu napadene z aneksijami levo od Rena ležečih ozemelj, marveč s tem, da v slučaju potrebe napravimo iz teh ozemelj samostojno državo, ki nas bi kakor Belgija varovala pred napadi od druge strani Rena. Nikdar nismo mislili storiti tega, kar je storil Bismarck l. 1871. Vzeti hočemo te province, ki niso nehale biti francoske. Morajo se vrniti le Francoski.

Ribot je na to spominjal sklepa, ki ga je zbornica sprejela kot posledico tajne seje od 1. do 5. julija in dejal: Drznejši svetu reči, da hočemo aneksij. To je neroden maneuver. Kanceler skuša prikriti težave, ki jih občuti, da bi določil vojne cilje Nemčije in pogoje, pod katerimi bi sklenil mir. Posebno skuša odvrti pozornost od strašne odgovornosti, ki teži vest nemškega cesarja in njegovih svetovalcev.

Nemški državni kancler na Dunaju.

Dunaj, 1. avgusta. (K. u.) Nemški državni kancler je prispel danes v spremstvu državnega podtajnika pl. Stumma in nemškega poslaniškega tajnika pl. Prittwitza semkaj.

Dunaj, 1. avgusta. (K. u.) Nemški državni kancler dr. pl. Michaelis se je danes predpoldne razgovarjal z zunanjim ministrom grofom Czerninom. Posvetovanja so se nadaljevala popoldne in so trajala pod večer. Teh konferenc se je udeležil tudi nemški dunajski poslanik grof Wedel, podtajnik zunanjega urada pl. Stumm in avstrijski poslanik v Berlinu princ Hohenlohe. Da sta grof Czernin in dr. Michaelis v splošnih temeljnih političnih vprašanjih ene misli, izhaja iz bistveno enakih govorov, ki sta jih govorila neodvisno eden od drugega zastopnikom časopisja. Z ozirom na to je uporabil dr. Michaelis svojo navzočnost na Dunaju v ta namen, da je preučil v vseh podrobnostih vsa ostala politična in gospodarska vprašanja, ki so nastala tekom sedanje vojske med Avstrijo in Nemčijo. V teh razgovorih med obema voditeljema zunanje politike zveznih osrednjih držav se je konstatiralo tudi na tem polju popolno soglasje.

Dunaj, 1. avgusta. (K. u.) Korespondenca »Wilhelm« poroča: Včeraj se je vršil pri nemškem poslaniku in grofici pl. Wedel zajutrek, katerega so se udeležili poleg nemških gostov ministrska predsednika dr. pl. Seidler in grof Esterhazy, dalje ogrski minister kraljevega dvora grof Teodor Batthyany. Popoldne so se posvetovanja nadaljevala.

Naročite „Slovenca.“

Notranja politika.

Program nove vlade — negacija deklaracij.

Dunaj, 2. avgusta. Današnji »Fremdenblatt« priobčuje zelo važen članek, ki se peča s programom sestavljajoče se nove avstrijske vlade. V smislu teh izvajanj je glavna točka programa nove avstrijske vlade ureditev ustavnega vprašanja na podlagi narodne avtonomije in razdelitve okrožij v monarhiji v okvirju sedaj obstoječih kronovin. V vladi naj bodo zastopani vsi narodi in dolžnost vlade naj bo, da varuje pravice posameznih narodov in jih združi k skupnemu delu.

Nova vlada hoče zločiti s sedanjim sistemom izrabljanje enega naroda proti drugemu.

Z ozirom na gospodarska vprašanja postavlja novo ministrstvo v svoj program tri glavne točke:

1. Skrb za vojno ljudsko gospodarstvo, ki bo, kakor upajo, le kratek čas trajalo.
2. Skrb za prehodno gospodarstvo.
3. Skrb za poznejše mirovno gospodarstvo.

Glavno pozornost bo posvetila nova vlada nalogi, da dvigne produkcijo. V tej nalogi vidi najuspešnejše varstvo konsumentov.

Sestava novega kabineta.

»Reichspost« poroča glede pogajanj ministrskega predsednika s strankami v zadevi sestave novega kabineta:

Pogajanja se bodo v prihodnjih dneh nadaljevala in ne bodo še dovedla pred koncem tedna do uspešnega rezultata. Če hi izjavljajo, da ne vstopijo v vlado pod nobenimi pogoji. Toda tudi socialni demokrati, tako nemški kakor češki, stojijo na tem stališču. Oni odklanjajo vsako odgovornost in otežujejo stališče tudi drugim demokratičnim strankam.

Dunaj, 1. avgusta. Radi navzočnosti nemškega državnega kanclerja dr. pl. Michaelisa na Dunaju, so se predpriprave za sestavo novega kabineta prekinile. Ministrski predsednik dr. pl. Seidler je sprejel včeraj samo Ukrajince. Jutri se vrši odločilno plenarno zborovanje nemške krščansko-socialne zveze, da zavzame stališče nasproti programu novega ministrstva. Tudi druge stranke bodo zborovale. Nemški krščanski socialci bodo vstopili v novo vlado. Natančno stališče Poljakov še ni znano, razen njihov sklep, da stopijo v opozicijo.

Nova vlada naj stremi za tem, da prepreči konflikte med posameznimi strankami, ker je prepričana, da ne obstoje med interesi konsumentov in producentov glavo bokejša nasprotja. V splošnem in glavnem obstoji naloga bodoče vlade v tem, da združi vse avstrijske sile za tvorbo trdno spojene skupne fronte v notranjosti.

Velika bitka na Flanderskem.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 1. avgusta. Veliki glavni stan:

Vojna skupina kraljeviča Rupreta Bavarskega.

Velika bitka na Flanderskem se je pričela. Bitka spada med najsilovitejše v upolnolnem vojnem letu, katero se nagiba h koncu. Z množicami, s kakršnimi se ni doslej na nobenem mestu te vojske nastopalo, tudi Brusilov ni na vzhodu s takimi silami nastopal; je napadel včeraj Anglež in Francoz z njimi na 25 km široki bojni črti imed Nordschote in Warnetonom. Zasledovali so velik smoter: šlo jim je za to, da uničevalno udarijo po podmorskih čolnih, ki s flanderske obali izpodkopujejo pomorsko gosposvo Anglije. Tesno zgoščeni napadalni valovi strnenih divizij so sledili eden za drugim. V boj je poseglo veliko oklopnih voz in kavalerijskih čet. S strašno silo je vdril sovražnik po štiri najstidnevnejših topniškem boju, ki se je zgodaj zjutraj 31. julija zvišal v bobneči ogenj, v naš obrambni odsek. V nekaterih odsekih je z navalom prišel čez naše utrditvene postojanke, ki se nahajajo v črtah in je pridobil na nekaterih mestih začasno precej tal. S krepkimi protinapadi so planile naše rezerve na sovražnika in ga iztisnile z ljutimi pobližnimi boji, ki so trajali cel dan, iz našega bojnega odseka ali pa v najprednejše polje uredin. Severno in severovzhodno od Yperna leži polje uredin, ki ga drži sovražnik, nižje. Bixschote tam niso mogli trajno držati.

Zvečer je pričel sovražnik zopet na široki bojni črti napadati, a boji niso mogli nagniti sovražniku v korist: napadi so se izjalovili pred našo iznova urejeno bojno črto.

Naše čete poročajo o visokih, krvavih izgubah sovražnika, ki se ni na nobene žrtve oziral.

Sijajna hrabrost in napadalna moč naše pehote in pionirjev, strojnih pušk

In metalec min, drznost letalcev in naj-zvestejše izpolnjevanje dolžnosti polizvedovalnih čet in pomožnega orožja, posebno tudi smoteno, mirno vodstvo nam z gotovostjo jamčijo, da se bo zaključil dan bitke nam v korist. Z velikim ponosom na to, kar so storili, kakor tudi glede na dosežen veliki uspeh, katerega so deležne vse države in rodovi nemške države, pričakujejo voditelji in čete z zaupanjem nadaljnih bojev.

Bojna skupina nemškega cesarjeviča.

Francozi so izčrpavali na Chemin des Dames iznova svoje moči v štirikratnem navalu na naše postojanke od Filaina, ki smo jih popolnoma držali.

V boju preizkušena vestfalska 13. pehotna divizija je zadala vzhodno od tam sovražniku zopet znaten poraz. Polki so sveže napadli po kratkem uničevalnem pripravljenem ognju in iztrgali Francozom jarke na visoki planoti južno od sela La Bovelles. Ujeli smo nad 1500 mož; veliko od teh so jih privedle naskakovalne čete iz bitke severovzhodno od Trayora. Sovražnik je prišel s protinapadi šele zvečer, a smo jih v doseženih črtah odbili.

Hrabri badenski polki so vzeli z naskokom na zahodnem bregu Moze postojanko, ki jo je bil pred kratkim vzel sovražnik na obeh straneh ceste Malencourt-Esnes. Francoze smo tam vrgli nad 2 km široko in 700 m globoko. Ujeli smo nad 500 mož.

NEMSKO VEČERNO POROČILO.

Berlin, 1. avgusta, zvečer: Veliki glavni stan:

Na flanderskem bojišču je bilo jutraj mirno; popoldne so zopet močnejše streljali.

Prvi generalni kvartirni mojster pl. Ludendorff.

Angleško uradno poročilo.

31. julija popoldne: V zvezi s Francozi na naši levi strani smo danes jutraj ob 3. uri 50 minut napadli na široki fronti severno od Lyse. Zavezniki so na celi napadeni črti dosegli svoje prve cilje. Poroča se, da na vseh točkah zadovoljivo napredujejo. Ugrabili smo že znatno število ujetnikov.

31. julija zvečer: Podjetja zaveznikov so se danes uspešno nadaljevala. Ne glede na neugodno vreme smo vdrl v sovražne postojanke in potisnili naše črte na nad 15 milj (24 km) široki fronti od Basse-Ville ob Lysi do Steenstraete ob Yseri naprej. Obе vasi smo vzeli. Skupno s Francozi na skrajni črti je angleško levo krilo vzel Steenstraete in vdrl v nemške obrambne črte v globocini približno 2 milj (3-2 km).

Angleška ofenziva.

Haag, 1. avgusta. »Daily Mail« piše, da silnega navala proti nemški fronti ni smatrali za razbremenilno ofenzivo, marveč kot letošnji največji napor, da postane Lille in belgijska obal za Nemce nevzdržljiva.

Uspeh 4. nemške armade.

Berlin, 1. avgusta. Wolff javlja. Cesar Viljem je brzojavil kraljeviču Rupretu Bavarskemu: Čestitam ti na velikem uspehu 4. armade 31. julija. Tvoja navodila, krepke odredbe armadnega višjega poveljstva 4. volja do zmage tvojih čet in njih sijajen nastop so dosegle sijajen uspeh, da so izjalovile prvi siloviti naval velikega angleškega in francoskega napada, da bi vzel flandrijsko obal. Bog in Gospod bo tudi v bodoče s Teboj in s Tvojimi četami, ker jim ni enakih.

Iz bitke na Flanderskem.

Berlin, 1. Wolff javlja: Veliki napad zahodnih velesil na Flanderskem se razteza od Nordschaote do Lysa. Severno krilo so prevzeli Francozi, ki so tam pred kratkim zamenjali Belgijce. Čez polje udrtni obrambnega odseka so Francozi prodirali in prišli čez cesto Lizerne-Dixmuiden do v vas Bixschoote, ki smo jo s protinapadom zopet vzeli. Zelo močne francoske sile, ki so 31. julija zvečer zopet napadle vas, so jo zopet vzele. Nemška črta obkoljuje kraj na severu in vzhodu.

Glavni sunek so prevzeli Angleži. Poizkušali so prodirati iz prostora pri Ypernu proti severovzhodu. V bojnem odseku nemških obrambnih postojank jih je zadel z vso silo nemški protisunek. Angleži so zopet vrgli iz Langhemarka in St. Juliena in jih potiskali do za potok Steen. Južno od tam so Angleži neznatno napredovali. Zahodni rob gozda Fremita smo držali. Prva sedanja nemška črta gre od tam do Warnetona deloma še v stari najsprednejši postojanki, deloma v črtah tik za njo. Položaja tudi niso izpremenili močni večerni napadi 31. julija ob gozdu Eremitage do Lysa. Po krvavih nočnih napadih se do jutra stara postojanka ni izpremenila. Francozi so veliki angleški napad podpirali dozaj le na kratkem flandrijskem bojnem odseku od Noordschoote do Steenstraete.

Francozi se tudi ob Aisne le s trudom drže nasproti nemškimi delnim napadom. Napadi nemških naskakovalcev so jim iz-

trgali 31. julija ob 2. uri popoldne del jar-kov v širini 2 kilometrov in v globini 700 metrov, ki so jih Francozi držali še na planoti Bovelles. Ujetniki pripadajo šestim polkom. Francoski protinapadi, ki so trajali do 12. ure ponoči, ravno tako niso uspešni, kakor štirikrat ponovljeni francoski napadi južno od Filaina. — Uspeh so tudi dosegli nemški napadi na zahodni breg Moze, kjer smo vzeli, kakor smo poročali, francoske jarke nad 2 kilometrov širine in 700 metrov globočine.

Angleški letalni napad na flandrska mesta.

London, 1. Admiraliteta javlja: Aegleški mornariški letalci so vrgli v soboto ponoči več ton bomb na Brügge, Thourot, Nidderkerke in Chistelles. Dobri uspehi, veliko razstrelb. Letala so se vrnila. Opazka Wolffovega urada: Z merodajne strani se poroča, da ni bilo nobene vojaške škode, marveč le neznatna škoda.

Nova vslaja v Petrogradu.

Curih, 1. avgusta. »Neue Züricher Zeitung« javlja iz Petrograda: Dne 27. in 28. ulija je izbruhnila v Petrogradu nova vslaja. Na vseh cestah so se vstajši krvavo bili z vladnimi četami. Borba je zahtevala na stotine žrtv. Zmagale so vladi zveste čete.

Razna poročila.

NEMSKO VEČERNO POROČILO.

Berlin, 1. avgusta, zvečer. Veliki glavni stan:

Na vzhodu važna napredovanje v smeri proti Črnovicam.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

Odklonjen Franc Jožefov red.

Dunaj, 1. Kanonik v Gorlicah, vitez pl. Swicykowski je bil februarja 1917 odklonjen z vitežkim križcem Franc Jožefovega reda. Kanonik je pa cesarja v posebni prošnji prosil, da sme vrniti red. Svojo prošnjo utemeljuje s tem: Že 21 let bivam v Gorlicah kot duhovnik in profesor veronauka. S tem mestom sem preživel tam toliko srečnih trenutkov, da vendar nisem storil nič izrednega in odklona vrednega, če sem bil sredi septembra, ko so oblasti in uradi vsled vojnih razmer zapustili mesto, prisiljen, da sem prevzel županstvo in varstvo nad preostalimi prebivalci. Težke in bridke križe sem moral tedaj v polni meri prenašati in vendar sem bil na ovadbo nekega magistratnega uradnika, ki sem ga radi pijančevanja odpustil, povabljen pred vojno sodišče v Krakovem, kjer sem bil oproščen. To sodno postopanje je bilo zame, duhovnika, ki sem celo življenje brezhibno izpolnjeval svoje dolžnosti napram Bogu, cerkvi in domovini, najtežji križ, ki mi je bil naložen. Med strašno vojsko sem izgubil svojega edinega brata, ulanskega nadporočnika. Moja mati je umrla vsled žalosti nad njegovo smrtjo. Moje zasebno premoženje je bilo vsled porušenja mesta uničeno. Vse te križe sem pa lažje prenašal kot zadnji nezasuženi križ z dne 10. marca 1916, ki je bil najtežji in najbridkejši.

Cesar je v odgovor poslal kanoniku naslednje lastnoročno pismo: Vpoštevam vzroke, vsled katerih prosite, da smete vrniti Vam podeljeni viteški križ Franc Jožefovega reda. Duhovnik, ki visoke naloge svojega vzvišenega poklica tako vestno izpolnjuje kot Vi, ki je bil svojim bližnjim v najtežjem času duhovni tolažnik, dobrotljiv prijatelj in skrben svetovalec, si je v srcih svojih someščanov postavil najlepši spomenik in si zagotovil častno mesto v zgodovini svoje domovine. Tak zvest služabnik božji lahko pogreša zunanje odlikovanje in najde najvišje plačilo v zavesti, da je vršil svojo dolžnost. Iz srca Vam želim, da bi mogli nesrečo izza marca 1916, ki Vas je nezasuženo doletela, pozabiti. Karel, I. r.

Bosanski mohamedanci na Dunaju in v Budimpešti.

Iz Sarajeva poročajo: Dne 27. julija se je vršila v Sarajevu konferenca mohamedanskih politikov, pri kateri so sodelovali vsi mohamedanski poslanci razpustnega sabora. Na konferenci so sklenili odposlati deputacije na Dunaj in v Budimpešto, da tako informirajo merodajne faktorje o željah mohamedanskega dela prebivalstva Bosne in Hercegovine.

Grška na strani entente.

Curih, 1. avgusta. Grški ministrski predsednik Venizelos je 29. julija podpisal pristop Grške k londonski pogodbi zaveznikov proti posebnemu miru.

Japonci v Mandžuriji.

Stockholm, 31. julija. (K. u.) »Stockholms Tidningen« poroča iz Haparande Čuje se, da je Japonska zasedla celo Mandžurijo. Ugleden finski trgovec je prejel iz Harbina pismo, iz katerega je razvidno, da Japonska obvladuje pošto

in brzojav in najbrže celo upravo. Japonske čete so zasedle Vladivostok.

Vpoklici v Ameriki.

Lugano, 1. avgusta. »Messagero« poroča iz Washingtona: Drugi vpoklic vojakov je določen za novembra, tretji pa za februar. Vojne stroške Amerike cenijo za prvo vojno leto na 85 milijonov dolarjev.

Avstralija zadržuje blago.

Amstredam, 1. (K. u.) »Times« javlja: jo iz Sidneja 20. julija: Ker manjka ladij, so zadržali v Avstraliji blaga v vrednosti nad 100 milijonov funtov.

Goriška Brda in njih bodoča usoda.

Goriška Brda, ki se razprostirajo od Soče do stare italijanske meje in od Kormina do Plavi, so starodavna čista slovenska zemlja. Obrnjeni podolgem proti jugozapadu, so videti briski griči kakor v brazde razorana njiva. Med vsakim gričem šumlja potok, vrh gričev pa stoji gosto nasejana ponosna sela in vasi; pot preko dolin iz vasi v vas znaša večinoma 20 do 30 minut. Prebivalstvo se živi s pridelovanjem vina — sladka briska rebula slovi daleč naokrog — in južnega sadja ter s kupčijo.

Obdelava Brd zahteva izredno težkega dela in kdor ni sam izkusil, si ne more predstavljati truda briskega kmetarja, predno spravi svoj pridelek v denar. Svet je zelo trd, takozvana opoka, ki se še-le na solncu in dežju razpusti v zemljo. Kdor hoče nanovo izkopati vinograd, mora kopati najmanj 1½—2 m globoko; na dno nameče drobno kamene, katerega se pri kopanju veliko nabere, na kamene zdrobljeno opoko, pomešano s tisto malo zemlje, ki jo dobi, na vrh pa pridejo debeli kosi opoke. Priden delavec skoplje na ta način 2 do 3 kubične metere na dan. Ko je zemlja prekopana, treba pobrati debelo kamene, ki se je nabralo pri kopanju, in zgraditi zid krog novega vinograda. Čez nekaj časa se mora opoka premetati, tako da pridejo še ne razpadli kosi na vrh, na solnce in dež. Šele nato, ko je kmet takorekoč s svojim znojem napojil vsako grudico zemlje in jo razkrojil, je mogoče začeti s sajenjem bilf. Koliko truda, koliko stroškov zahteva negovanje trt, ve le tisti, ki je sam izkusil. Sad se pokaže pri novi trti šele četrto leto. In tudi poslej se mora vinogradnik — razen običajnega obdelovanja: gnojenja in obrezovanja — neprestano boriti z mnogimi zakletimi sovražniki trte za njen dragoceni pridelek: peronospora, plesnoba, razen mrčes mu vedno prete uničiti sad njegovega truda; vrhu tega mu grozi nevarnost po mrazovih, toči, suši in moči. Zato je umljivo, da Briceni s takim trudom in skrbmi spravljeno sladko kapljico in je ponosen pa vesel, kadar jo ima na varnem.

Ze med trgatvijo začno prihajati v Brda vinski kupci od vseh strani, ponajveč zgornji Primorci in Korošci, a v prvi vrsti pa Kranjci. Tedaj se začne po brdskih vaseh veselo življenje. Stari znanci si stiskajo roke, povprašujejo in pripovedujejo domače novice, odkar so se lansko jesen zadnjič videli ter modrujejo in prepevajo pozno v noč ob kupci starine. Drugo jutro se začne kupanje, kupčije se sklepajo, vino pretaka in težko naloženi vozovi škripljejo po cestah iz vasi. Zadovoljni vinogradniki skrbno pospravijo izpraznjeno vinskoposodo, z denarjem poravna najnujnejše opravke, nakup žita za čez zimo, nato se pa takoj zopet loti dela v vinogradu za prihodnjo trgatvijo. Tako je trta glavna hraniteljica briskega kmeta.

Prva pomoč in največji pridelek za grozdjem so črešnje. Ta sad ne zahteva toliko truda, a prinaša Bricem veliko denarja. Črešnje se začno sredi maja in trpe do srede junija; nosijo ali vozijo jih v Gorico ali Kormin, kamor prihajajo ponje veletrgovci s sadjem, ki jih v celih vlakih pošiljajo na sever.

Za črešnjami pride razno drugo sadje: mnogovrstne hruške, marelice, smokve, breskve in druga drobnarija. To sadje pa razprodajajo večji del domače branjeve, ki se že zgodaj spomladi naselijo po Kranjskem, Koroškem, Zgornjem Štajerskem, pa tudi po drugih avstrijskih severnih deželah. Doma si pa mož napravi konja in voz, vozi na bližnjo železniško postajo ter pošilja ženi in hčerkam v tujino. Ta kupčija traja do pozne jeseni; domače trgovke si zaslužijo lep denar in pomagajo tudi sosedom, da jim sadja ni treba nositi v mesto.

V jeseni, ko pridejo ženske domov, proda mož konja in kupi kravo za zimo, da mu daje mleko. Tako in podobno se je preživljalo brsko ljudstvo, z velikim trudom sicer, toda pošteno in z dokajšnjim blagostanjem.

Sedaj so prebivalci Brd razkropljeni po vsem svetu: po Italiji kot interniranci, po Avstriji kot begunci, nekaj jih

je v ruskem, srbskem in italijanskem vojnem ujetništvu, drugi se bore v vrstah naše vojske za čast in obstoj domovine. Le v zapadni polovici Brd je še nekaj ljudi doma. Vsi drugi pa poznajo le eno željo, le eno hrepenenje: Da bi se vrnili v svoja mila Brda, ki so tisočkrat in tisočkrat prepojena z njihovim in njihovih dedov znojem. Vse njih misli se vrte krog edinega vprašanja: Kakšna usoda zadene Brda ob sklepanju miru? Ako se izpolni italijanske želje, potem je brsko ljudstvo končno veljavno razgnano po svetu med prijatelje in sovražnike. Kajti kako naj izhaja Bric pod italijansko vladjo? Od svojih dosedanjih odjemalcev bo po državni meji odrezan, za Italijo samo pa naš pridelek vina in sadja nima pomena, ker ima obojega že sedaj preveč. Briski kmet bi bil udarjen tembolj, ker on spriči silno težavnega in dragega obdelovanja svojih vinogradov ne bi mogel konkurirati z ostalimi italijanskimi vinogradniki, ki ji hodelovanje vinograda mnogo manj stane. V žitna polja se briski bregovi ne dajo izpremeniti in o večji živinoreji ni govora. Briski kmet bi bil torej pod italijansko vladjo izročen propadu, goriška Brda, nekoč blagoslovljena zemlja, bi postala puščava. To pa pač ne more biti v korist splošnemu blagostanju in napredku v Evropi, za kar se boja bore naši nasprotniki. Toraj ne delajte hasilnih, ne-prirodnih meja in ne trgajte Brd od ostale slovenske zemlje, h kateri nerazdružno spadajo v narodnem, kulturnem in gospodarskem oziru!

Višnjevska.

Primorske novice.

Zlata maša našega Stanislava Škrabca. Jutri praznuje zlato mašo znani slovenski jezikoslovec goriški preganec franciškan pater Stanislav Škrabec. Priljubljenemu našemu učenjaku najiskrenejšje častitke!

Županstvo Vertobja, sedaj na Vertobju št. 105 pri Vrhniku na Kranjskem, vabi svoje občinarje iz Vertobje doljnjje in zgornje in iz Bukovce, naj semkaj naznanijo svoj natančni naslov, da se jim dološljejo tiskovine za sestavo inventarja o vsem svojem premoženju, ki so ga o priliki bega pustili v domači občini. Navesti bo treba natančno: Ime in priimek hišnega gospodarja ter hišno številko, potem število družinskih članov, hlapcev, dekel, poslopij, konj, volov, krav, juncev, prešičev, ovac, koz, kuretnine, težkih in lahkih voz, samokolnic, oral, strojev, ročnega orodja in za koliko hektolitrov vinske posode. Navedejo naj se tudi nepobrani poljski pridelki. Torej kdor izmed vertobjskih občinarjev še ni naznanil županstvu svojega sedanjega bivališča, naj to ne mudoma stori.

Begunci iz občine Opatjeselo na Primorskem, sedaj v Kröllendorfu, p. Ulmerfeld, N.-O., bi radi vedeli, kje se nahaja sedaj njihovo županstvo, da bi uredili neke zadeve. Naslov županstva naj se pošlje na Agato Francolič, Kröllendorf, p. Ulmerfeld, N.-O.

Umrl je v Bakru v hrv. Primorju visoki starosti veleugledni lastnik ladij in bivši ravnatelj »Ungaro-Croate« na Reki g. Mate Polič.

Pritožba izmed beguncev. Prejeli smo: Begunci v Savinjski dolini imamo svojo aprovizacijo v Čevljarski zadruzi iz Mirna. Seveda pa se samo s tem, kar dobivamo tu, nikakor ne da živeti. Primorani smo hoditi po cele dneve daleč iskat po vaseh živili; večkrat gre človek po 6 do 7 ur daleč, nazadnje mora pa še praznih rok domov. Takega življenja nikomur ne privoščimo, brez ozira na to, da smo bili prej dobrega vajeni in je vsak izmed nas doma nekaj premogel. Zato nas tembolj boli, da nas sedaj odganjajo po vaseh kot »potepuhe«. Tako je v neki občini v Savinjski dolini občinski sluga oklical pred cerkvijo, da odslej ne sme »beguncem, tem potepuhom«, nihče več nič prodati. Vprašamo, ali je tako postopanje nasproti revežem beguncem, ki svoje nesreče pač resnično niso sami krivi, pravilno?

Odklonevanja. Cesar je v priznanje hrabrega zadržanja in izvrstnega službovanja pred sovražnikom podelil srebrni zaslužni križec s krono na traku hrabrostno kolajne z meči respicientu finančne straže Josipu Kosu in nadpaznikom finančne straže Val. Gardenalu, Ivanu Langu, Erhardu Peliosu, Ivanu Nikolavšiču in Gustavu Svobodni; srebrni zaslužni križec s krono na traku hrabrostno kolajne nadpazniku J. Stratilu, Josipu Gantarju, Francu Stabereyu in Valentinu Završniku, vsi pri primorskem finančnem ravnanstvu.

Tatvine v kopalšču »Excelsior« v Barkovljah so na dnevnem redu. Te dni so bile zopet okradene tri osebe:

Emi de Guarrini so zmanjkale iz kabine dragocenosti vredne 600 K in 8 K denarja; poštnemu uradniku Mirku Rijavec je bila ukradena zlata ura z verzičico v vrednosti 180 K; zasebnemu uradniku Viljemu Hrovat pa srebrna ura z verzičico, vredno 60 kron.

Umrli je na Proseku gospa Ivanka Naberger, rojena Strekelj.

Pogrešani. Andrej in Roža Knez, Bruck a. d. L., Bar. 55/2, iščeta Leopoldo Bizaj s šestimi otroci iz Volče drage. — Alojzija Leban, Trst, ulica Lazzaretto Vecchio 33/L, išče svojega strica Blaža Rebek iz Gorice (ul. Cochiano 6).

V kadi utonil. Mrtvega so našli v kadi vode na nekem vrtu na Opčinski cesti v Trstu 15letnega vajenca Maksimilijana Živic iz Rocola v Trstu.

Vojska z Italijo.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 1. avgusta. Uradno:

Nelzpremenjeno.

Načelnik generalnega štaba.

Italijansko uradno poročilo.

1. avgusta. V dolini Chiese (Judikarija) so včeraj sovražni oddelki po močni artiljerijski pripravi napadli naše prednje črte med Baire Promonte in Cima Paolone. Bili so z občutnimi izgubami odbiti. Na ostali fronti običajno artiljerijsko in patruljsko delovanje, katero je v gorovju motilo silno neurje.

Artiljerijski ogenj.

Dunaj, 1. avgusta. (K. u.) Iz vojne tiskovnega stana se poroča: Na italijanski fronti je artiljerijski ogenj zvečer presegal navadno mero. Vzhodno od Arabbe so hrabri strelci naskočili sovražno postojanko, pri čemur so imeli Italijani 6 mrtvih. Pri Prezzo v Judikariji se je našim nakakovalnim četam posrečilo ujeti 2 častnika in 39 mož.

Razpoloženje v Italiji.

Stockholm, 1. avgusta. Diplomatičnim krogom blizu stoječa oseba poroča, da zahteva Italija ameriške čete, ker se boji avstrijsko-nemške ofenzive na italijanski fronti. Italija je velik otrok bolečin za entento. Po deželi zelo vrok. Na nekem mirovnem zborovanju zdravnikov so intervencionisti pretepli deset socialističnih zdravnikov. Mnogo žen so radi izjav proti lakoti in vojski obsodili na stroge kazni. Mladoletne antimilitariste so poslali na fronto. Socialist Turati je na nekem milanskem shodu izjavil, da revolucija ni nikjer tako blizu kot v Italiji. Sklep italijanskih socialistov, da gredo v Stockholm, je napravil na Francoskem globok vtis.

Italijani nezadovoljni s pariškim posvetom.

„Corriere della sera“ upa, da so se na pariškem posvetu popolnoma glede na Balkan sporazumeli. Avstrijski in nemški imperializem se more uničiti le na Balkanu, a temu smotru so se še bolj oddaljili, kakor bi bilo mogoče po treh letih vojske pričakovati; ker Avstrija zdaj meče celo Ruse iz vzhodne Galicije. — Socialistični kongres v Florenci in „Avanti“ sta zelo nezadovoljna radi nastopa diplomatov na pariškem posvetu glede na mir.

Dnevne novice.

+ 50letnico mašništva bo obhajal dne 5. avgusta kanonik in starosta kolegijalnega kapitlja v Novem mestu, velečastiti gospod Janez E. Virant. Zlatomašnik je bil rojen 21. decembra 1841 na Golem, v mašnika je bil posvečen dne 3. avgusta 1867. Slovesno zlato sv. mašo bode služil v kapiteljski cerkvi v Novem mestu ob pol 10. uri dopoldne. Velečastitemu in mnogozaslužnemu jubilarju še mnogo zdravij let!

+ Cerkevno odlikovanje. Za kn. šk. duhovnega svetnika je bil imenovan č. g. Jakob Pavlovčič, župnik na Suhoru.

+ Zlati zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje je podelil cesar v priznanje izvrstnega in požrtvovalnega dela v vojni sanitetni službi definitorju štajerske province usmiljenih bratov v Kandiji dr. Kamilu Hellerju.

Imenovanja v sodni službi. Deželno sodni svetnik je postal okr. sodnik dr. Metod Dolenc. Okr. sodnik in sodnijski načelnik dr. Francišek Peitler v Višnji gori je imenovan za deželno sodnega svetnika na svojem mestu. Okrajni sodniki so postali sodniki Jožef Janša v Kamniku, Peter Keržič v Postojni, dr. Pavel Skaberne v Ljubljani in dr. Francišek Vidovič v Krškem.

+ Odlikovanja. Srebrni zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje je dobil tit. narednik 17. pp. Ivan Stalzer. — Srebrno hrabrostno svetinjo 1. vrste je

dobil desetenik 67. pp. Germ Anton. — Srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste sta dobila poročnik 3. sap. baona Petek Milan in praporščak 47. pp. Gobec Avgust.

— Ponovna prebiranja črnovojnikov rojstnih letnikov 1899, 1898 in 1897. V času od 6. do 11. avgusta se morajo zgledati vsi črnovojniški zavezanci letnikov 1899, 1898 in 1897 pri bližnjem občinskem uradu. K prebiranjem ni treba priti pravilno oproščenim, slepim, gluhomim, kretenom, norim, ali če jim manjka kak ud. Prebiranja se vrše od 3. do 22. septembra. Odhod v vojaško službo še ni določen.

— Poročil se je preteklo nedeljo v cerkvi Matere Božje na Trsatu pri Reki g. Jaka Jereb, praporščak gorskega strelskega polka št. 2 z gospodično Nino Martinič z Reke. Poročal ju je ženinov brat p. Remigij.

— Smrtna kosa. Umrli je v Mariboru vlakovodja južne železnice g. Andrej Pukl, star 47 let. — Umrli je v Zagrebu trgovec Stefan Kočonda.

Povišanja v kaznilniški službi. Kaznilniški stražni nadzornik Ivan Stegar v Kopru je pomaknjen v 9. činovni razred, kaznilniški učitelj Anton Hohnjec v Mariboru je pomaknjen v 10. činovni razred; kaznilniški upravitelj Avgust Bothe v Kopru je imenovan za kaznilniškega ravnatelja; kontrolor Julij Fischer v Kopru je imenovan za kaznilniškega upravitelja.

— Hitreje reševanje prošelj za podporo. Izšla je ministrska odredba, ki določa, da morajo okrajne podporne komisije hitreje reševati prošnje za podpore družinam vpoklicanih. Tudi podpore se morajo hitreje izplačevati.

Nove elektrarne ob Dravi. Štajersko električna in stavbinska družba bosta zgradili pri St. Ožboldu in pri Breznu novi elektrarni.

— Slavnim županstvom in občinam iz Tolminskega in Kranjskega, ki svoje hiralce in bolehavce pošiljajo v hiralnico pri sv. Antonu v Spodnji Idriji, se s tem naznanja, da vsled odredbe in ukaza naših predstojnikov v Gradcu ne sprejmemo v naš zavod nobenega hiralca več, ki bi se sem poslal, in to velja za ves čas do preklica te odredbe. Ako bi torej med tem časom došel sem kak hiralec, bi ga morali zavrniti. — Vodstvo h. ralnice pri Sv. Antonu v Spodnji Idriji, dne 27. julija 1917.

Sirela je udarila v gospodarsko poslopje posestnika Šenekoviča v Studencih pri Mariboru in ga užgala; pogorelo je do tal.

— O požaru v vasi Gradišče se nam poroča. V sredo 25. 7. popoldne okrog 3. ure je nenadoma izbruhnil požar v vasi Gradišče, občina Litija. Ker so bila poslopja večinoma s slamo krita, se je ogenj nenadoma razširil po vsej vasi. Trem posestnikom je do tal pogorelo vse, le živino so rešili. Tri hiše z opeko krite so ostale, gospodarska poslopja so pa tudi pogorela. Zavarovani so bili za malo vsoto, škode je pa nad 130.000 K. Večinoma so bili že prej zadolženi in so se težko preživljali v teh hribih. Eden pogorelec je vojak, drugi inavlid, tretji v ruskem ujetništvu, doma so same ženske z majhnimi otroci. Kje naj ti reveži dobijo sredstev, da postavijo nove stavbe, nimajo lesa, ne apna, ne opeke in ne delavcev. Morala bi jim priskočiti država na pomoč, da jim preskrbi materiala in delavcev. Pogorelo jim je vse, živež, obleka in krma. Vsi so v obupnem položaju.

— Požar. Dne 25. t. m. sta odšla zakonska Franc in Marija Mrak iz Velikih Brusnic na polje in sta pustila svojega 4 leta starega sinčka samega doma. Ta je prišel na do zdaj nepojasnjen način v posest vžgalice, s katerimi je proti 9. uri dopoldne zažgal slamo pred hlevom na dvorišču. Vzlic temu, da sta dva posestnika izbruh ognja takoj zapazila in se trudila ga zadušiti, se je ogenj s tako naglico razširil, da so stali v kratkem dve hiši in sedem gospodarskih poslopij v plamenu. Zgorela je skoraj vsa hišna oprava, obleka, potem gospodarsko in poljsko orodje, še precej živeža, ena jenica in znesek 46 kron. Tudi veliko sadnjih dreves s sadjem vred je uničenih. Škoda znaša 22.480 kron, zavarovalnina le 4700 kron. Zahvaliti se je požrtvovalnosti vaščanov, brusniške požarne brambe in moštva orožniške postaje v Ratežu, da se ni ogenj še dalje razširil.

Ljubljanske novice.

Ij Spored drugega gostovanja umetnikov kraljevskega hrvatskega gledališča iz Zagreba v Ljubljani v petek, 3. avgusta. Gostovanje kraljevskega hrvatskega gledališča iz Zagreba otvori jutri v petek, dne 3. avgusta, gledališki orkester s 12. turo iz opere »Ciganka«. Nato sledi komedija »Brivec iz Beriacca«.

Bilo bi škoda izdati vsebino te enodejanke že sedaj, kajti njena največja vrlina, ki pride v poštev pri občinstvu, katero išče v gledališču zabave in tipično teatralnega užitka, je skrajna napetost dejanja. V odmoru svira gledališki orkester valček iz Eyslerjeve operete »To ali nobeno«. Prizor Coppeejev »Pred sudom« (Štrajk kovačev) je pretresljiva scena pred sodiščem z g. Ig. Borštnikom v vlogi morilca, ki se zagovarja radi umora, ki ga je izvršil v veliki razburjenosti. — Ze ta prizgr sam bo privabil vsakega, ki pozna g. Borštnika, tega največjega jugoslovanskega karakternega igralca. Spominjamo se sličnih scen, v katerih smo ga videli na našem odru; vsakrat nas je s svojo igro do solz ganil. — Gledališki orkester svira valček iz Eyslerjeve operete »Grof Toni«. Nato sledi Ivo conte Vojnoviča »Vizija«. »Vizija« je drugo dejanje triptihona »Gospodja sa suncokretom«, delo slavnega hrvatskega pesnika Ivo conte Vojnoviča. »Gospodja sa suncokretom« so predstavljali ne samo v Zagrebu in po celi Hrvatski, ampak je tudi v Budimpešti doživela velik uspeh. Vizija »Vitale Malipiera«, mlad mornar, pride v London in tamkaj najde neko damo (g. Jovanka Jovanović), ki ga pelje v svoje stanovanje, kjer ga muči z ljubeznijo. Ko pa ponori za njo iz ljubezni, ona odide in ga zaklene v svoje stanovanje. Tu najde pod divanom mrliča s solnčnikom v roki, katerega je ona ubila, da si prilasti njegovo premoženje. Mornar je v nevarnosti, da ga aretirajo kot morilca. Ves obupan razbije vrata in okno ter pobegne. S seboj pa vzame solnčnik iz mrličeve roke in se zakolne, da se bo maščeval, ako se še kdaj z njo sestane. — V odmoru gledališki orkester: Smetana: Koračnica iz »Prodane neveste«. — Zadnja točka: »Poljane smrti« z g. Ig. Borštnikom. Umetniški užitek, ki nam ga nudi ta bogati spored, naše občinstvo gotovo ne bo prezrlo in bo tudi drugo gostovanje zagrebških umetnikov pozdravilo z obilnim obiskom. Vstopnice za drugo gostovanje hrvatskih umetnikov, ki se prične jutri v petek točno ob 9. uri zvečer, se prodajajo jutri v petek od 10. do 12. ure dopoldne in od pol 4. popoldne do pol 9. zvečer.

Ij Odlikovan je bil s srebrno hrabrostno svetinjo 2. razreda Ljubljancin Miha Majcen in obenem povišan za praporščaka pri gorskem strelskem polku št. 2. Odlikoval se je v deseti soški bitki.

Ij Vprašanje premoga. V dunajskih in v graških listih čitamo beležke, da v obeh mestih premožni sloji nabavljajo na debelo premog. Pripominjamo, da listi ostro grajajo, ker premoga srednji in revni sloji ne dobe. V Ljubljano pa ne zavozijo čisto nič premoga. Zelo čudno se nam zdi, zakaj da v Ljubljano ne pride sploh nič premoga, dasi leži Ljubljana blizu zelo bogatih premogokopov? Niti industrijska podjetja ga ne dobe, kaj še zasebniki. Naj bi že najpoklicanejši činitelji vse storili, da dobi tudi Ljubljana premog. Samo že v 1. avgustu; premog pa še v Ljubljano ne prihaja, dasi prihaja na Dunaj in v Gradec.

Krušne komisije bodo uradovale v petek in soboto, to je 3. in 4. avgusta 1917, vsakokrat od 8. do 1. ure popoldne. Izdajale se bodo v petek, dne 3. avgusta izkaznice za kruh in maščobo in v soboto, dne 4. avgusta izkaznice za sladkor in kavo.

V. krušna komisija, ki je dosedaj uradovale v prostorih učiteljske tiskarne, se nahaja sedaj v steklenem salonu gospe Gorsetove, to je na vrtu gostilne pri »Novem svetu, Marije Terezije cesta.

Poročil se je Feliks Potočnik, krojač za dame v Ljubljani z gđno. Berto Steiner, trgovčevo hčerko iz Inomosta.

Ij Zanimivo. Že nekaj dni opazujejo Ljubljancini na raznih krajih mesta, posebno pa na Kongresnem trgu nad kostanji »Zvezde« čudno prikazen. Proti večeru, ko prične zahajati sonce, se prikažejo v zraku nad kostanji vitki temni trakovi. Dognalo se je, da obstoje ti črni trakovi iz samih mravelj, ki gredo na »ženitovansko potovanje«. Črne mravlje (Lasius niger L.) zroje nekoliko minut pred 9. uro zvečer in preden je odbila ura devet, je ta igra končana.

Izgubila se je od Sv. Petra cesta do Narodnega doma po Bleiweisovi cesti pred Šiško do gostilne Štepic zlata zapestnica. Prosi se jo proti visoki nagradi oddati na policijo.

Gospodarske beležke.

Nove prevzemne cene za žito. Dunaj, 2. avgusta. (K. u.) Današnji državni zakonik prinaša naredbo urada za ljudsko prehrano, v smislu katere so določene prevzemne cene vojnoprometnega žitnega zavoda za nekatere vrste žita žetve l. 1917. Te prevzemne cene so letos nekoliko zvišane. Da se kolikor mogoče pospeši do 15. novembra oddaja nove žetve, določa nova

naredba posebno nagrado 2 K za metrski stot pri pšenici in rži. Povišanje žitnih cen ne bo obtežilo konsumentov.

Umetna moka? Švedska kemika Schwägers in Lekander sta več mesecev poskušala napraviti umetno moko. Kakor trdita, se jima je to v polni meri posrečilo.

— Vinske cene v bizeljskem okraju so tako-le določene: namizno vino 2 K 80 v. do 3 K 80 v., za izbrana vina pa od 3 K 80 v. višje. V Slov. goricah bodo cene še višje.

— Nova krušna primes. Posestnik Andrej Pugl v Gostingu je napravil poizkuse s kruškami kot primesjo h krušni moki. Poizkusi so se obnesli, Štajersko namestništvo je dalo nalog, naj se nakupi večja množina hrušk, da bodo poizkuse nadaljevali.

— Kako je s tobakom? Z Dunaja poročajo, da se tobačna uprava peča z načrtom, kako urediti prodajo tobaka, da se napravi konec samovolji razprodajalcev in se tobačni izdelki pravično razdele med prebivalstvo. Nove določbe v tem oziru sa uveljavijo še tekom letošnje jeseni. Položaj tobačne produkcije je pa tak-le: Domača pridelava tobaka: v Galiciji, južni Tirolski in v Dalmaciji je silno nazadovala, da ne rečemo popolnoma izpadla. Občutno je padla tudi produkcija na Ogrskem, in to ne samo radi pomanjkanja delavnih moči, marveč tudi zato, ker se ob sedanjih draginji žita pač ne izplača ubijati se s pridelovanjem tobaka. V mirnih časih so imeli na razpolago približno 500.000 met. stotov tobaka; od tega smo pridelali doma 350.000 met. stotov. In sicer nam je dajala Ogrska po 300.000 met. stotov, sedaj le 140 tisoč, Dalmacija 28.000, sedaj samo 3000, Galicija 20.000, sedaj nič, južna Tirolska 3000, sedaj nič. Iz inozemstva smo uvažali 150.000 met. stotov tobaka; sedaj grškega, kavkaškega in ameriškega tobaka sploh več ne dobimo, srbškega in rumunskega pa nekaj časa tudi nismo dobivali. Sedanjí suši po naših tobakarnah se torej ni čuditi. To pa tem manj, ker smo svoj izvoz tobačnih izdelkov šele zadnji čas močno omejili. Izvažali smo v mirnih časih po 378 milijona cigar na leto, in sicer je bilo 325 milijona samo viržink. Naša tovarna za cigarete v Monakovem je izdelala doslej po 33 milijarde cigaret na leto ter je zaposlovala 800 delavcev. Meseca avgusta letos bo svoj obrat zelo omejila ter bo izdelala samo še 500 milijonov. Doma se nam ta omejitev ne bo posebno poznala, ker smo v mirnih časih producirali po 14 milijard cigaret, sedaj pa samo še 4 in pol milijarde, in za 1 in pol milijardo cigaretnega tobaka. Tobačna uprava namerava izvoz tobaka popolnoma ustaviti, pod pogojem seveda, da bo mogla razdreti še veljavne pogodbe z nemškimi in švicarskimi tvrdkami. Dalje teko pogajanja s vojaško upravo glede znižanja vojaškega tobaka; dosedaj je zagotovljeno, da dobi civilno prebivalstvo tri četrtnine normalne potrebe cigar, nad četrtnino cigaret in približno četrtnino tobaka za pipo.

Konserviranje kumar, zelja in paradižnika. Urad za ljudsko prehrano je splošno dovolil, da se smejo kumare vlagati in predelavati, oziroma konzervirati paradižniki. Ravno tako je dovoljeno izdelovanje kislega zelja. Prepovedano pa je navedeno blago pripravljati za kasnejšo porabo potom sušenja.

Gene tobaku so na pritisk angleškega finančnega ministra 16. julija znižali na Angleškam, in sicer cenejšim vrstam za unco 10 vin., srednjim vrstam pa za 5 vin.

Šest dni boš delal, a sedmi dan beračil. Severočški »Dennik« poroča iz Falknova, da je bil dne 30. junija pred premogovnikom Adolf Zofija razobešen razglas: »Jutri v nedeljo se ne dela in se tako nudi delavstvu priložnost, da si preskrbi z živili. Vsak premogar naj naznani, na katero postajo bo šel in bo dobil polovični vozni listek.« Po šest napornih dneh v tednu se tako pošilja delavstvo na poniževalno potovanje, da živila berači.

Oficijelna kava-mešanica. Vsled razpisa c. kr. urada za ljudsko prehrano z dne 12. junija 1917, št. 35.968, se bode smela prodajati od 4. avgusta nadalje le kava-mešanica, prodaja čiste bobove kave je pa od tega dne naprej prepovedana. V prvi vrsti dobé to kavo organizacije konzumentov, ki bodo morale svoje karte direktno poslati kavini centrali na Dunaj, odkoder dobe kavo-mešanico. Magistrat pozivlja vse v Ljubljani obstoječe organizacije, konzumna društva včevši, da prijavijo takoj s pismeno nekolikovan vlogo i magistratu i kavini centrali na Dunaj tozadevne zahteve ob istočasni navedbi števil v njih zastopanih rodbin in rodbinskih

članov. Kar bo kave ostalo, jo bo prevzela na debelo mestna aprovizacija ter jo izročila trgovcem-detalistom, obrtnikom in zavodom po predpisih mestnega magistrata.

Proti vrtnarjem na Dunaju. Odkar so prepevali prosto kupčijo z vrtnarstvi prideli, ne prihaja na dunajske vrtnarske trge sploh nobena zelenjava več. Sedaj so sklenili uvesti posebne nadzornike za vrtnarske nasade, ki bodo oblasti naznanili vsakega vrtnarja, ki ima pridelke, pa jih noče poslati na trg.

Zgodnja jesen v severni Nemčiji. Iz Berlina poročajo, da se ondi že oglašajo jesen. Lipam je že odpadlo listje, rastline ovijalke že žare v rdečem jesenskem oblaku. Zunan na prostem že cvete vresje — za tedne prezgodaj —, jerebikove jagode so dozorele, kar se drugače zgodi še le koncem avgusta. Po kratkem, suhem poletju prezgodnja jesen.

Hrvatski sabor.

Zagreb, 31. julija. Danes dopoldne se je zopet sešel hrvatski sabor. Vloženih je 17 interpelacij. Na dnevnem redu je razprava o indeminuteti. Poročevalec posl. dr. Lorković.

Zagreb, 31. julija.

Seja se nadaljuje. Na dnevnem redu so interpelacije. Ko interpellira poslanec Radić, zapuste poslanci demonstrativno dvorano tako, da ostane v nji samo 6 poslancev.

Zagreb, 1. avgusta.

Začetek seje ob pol enajstih. Na dnevnem redu je nadaljevanje razprave o indeminuteti. Prvi govori dr. baron Nikolić. Izjavlja, da bo podpiral vlado zato, ker je narodna ter se zavzema za ustavo v Bosni. — Za njim govori Srb dr. Budislavljević o nagodbi. Izjavlja se proti nagodbi in pravi, da je nagodba politika prinesla samo neuspehe. Kraljevina Hrvatska naj ničesar ne pričakuje od demokratskih elementov na Ogrskem. Govori proti dualizmu in pravi, da v slučaju povečane Hrvatske ne bi prenehal boj med njo in Ogrsko. Tudi če dobi Hrvatska finančno samostojnost, ne bi bil rešen spor. Istra in Slovenci bi bili izročeni Nemcem. Slovenci so narod politično zaveden, a gospodarsko in finančno močan. Zato da morajo zahtevati z njimi združitve. Cilj severnih in južnih Slovanov je osvoboditev in rušenje dualizma. Srbi so se vedno borili za pravice Hrvatske. Pozdravlja historično izjavo Starčevića stranke prava, ki je omogočila Srbom, da se postavijo na protinagodbno snalilsko. Zaradi tega sta prišla on in Valerijan Pribežević do zaključka, da se pridružita Starčevićevi stranki prava, ki zahteva, da se združijo vsi Hrvati, Srbi in Slovenci v eno celoto v okviru monarhije. Predlagajo, da bo vsa srbska narodna za to. Ko se to dogodi, potem se bodo združili vsi Hrvati, Srbi in Slovenci v eno šalango s klicem: »Proč z nagodbo! Živela svobodna Hrvatska! Zaradi tega bošta on in Valerijan Pribežević glasovala proti indeminuteti. — Po govoru poslanca Budislavljevića govori poslanec Novak. Koalicija zapusti dvorano.

Na konvenciji katoličanov v Avstriji.

Ferdinand Zdenko iz Lohkovitz piše v »Bonifazius-Korrespondenz«:

Stručna odgovornost leži na tistih, ki so zaključili to svetovno vojno. Gorje občanom, ki niso hoteli preprečiti tega krvoproličja, čeprav bi bili mogli v rokav par ljudi je bila usoda milijonov. Ti ljudje se bodo sicer smeli izmuzniti pravici na zemljo, strogemu obratovanju pred najvišjim sodnim stolom o najhujših načrtih in najhujših njihove sebične politike, ki je zahtevala nešteto žrtev življenj, pa ne bodo ušli. Vedno zopet se nam v tej krvavi vojni valjuje vprašanje, kaj je pač velikega in prevelikega na tem svetu, kar bi moglo tako neizmerno živeti na blagu in levi opravičiti? Kakšno visoko plačilo bo pač moralo venčati mir, ki si ga tako visoko želijo prijeti in sveržniki, da bo odtehtalo vse to, kar je uničila vojna?

Ni dvoma, da nas bo prihodnji mir postavil pred probleme, katerih rešitev zahteva izreden napor moči. Že sedaj se v govoru in pismu v najrazličnejšem smislu razpravlja mnogoštevilna vprašanja bodisi o razpravi, čeprav se razpravi med razvojem razmer se najgloblja tema. Kakorkoli bo naša monarhija prizadeta pri tem na političnem, socialnem, narodnem in gospodarskem področju in posebno v versko-kulturnem oziru, nam je naložena velika naloga, da vzdržimo vojno, katere posledice še ne moremo pregledati, izkoristimo v blagor človeštva. Pravo človeško delo je vsakokrat priznati bodočim generacijam,

za polaganje temelja smo poklicani že tudi mi. Za to delo si moramo po vojni vsi — tudi bratje v sovražnih deželah, s katerimi nas veže enaka vera in ljubezen do krščanskih idealov — podati roke. To zahteva v vseh državah upostava naše evropske kulture, ki ima svoj višek v krščanski kulturi.

Pogrešane družine s Primorskega.

Iščem svojega brata vojaka Valentina Podgornik iz Bilj na Goriškem. Pojasnila prosi njegova sestra Marija Podgornik, begunka iz Bilj št. 135, sedaj na Verdu št. 117, pošta Vrhnika, Kranjsko. — Iščem svojega sina Antona Ciglič, doma iz št. Florijana pri Gorici, ki je bil še pred enim mesecem v Brucku ob Litvi. Pojasnila prosi Anton Ciglič, begunc, Poljanska cesta 50, Ljubljana. — Anton Lipicer, Dunaj XVI., Wilhelminenspital, Pav. 24, išče Franca Zdroš (Rudžgar), ki je bil l. 1915. v Plaveh pri orožnikih, in Leopolda Prinčič (Tinču) (oba iz Kurinšča, Kozana), ki je bil l. 1915. v Kojskem pri orožnikih. Kdor kaj ve, naj mu blagovoli poročiti. — Morebitna poročila o Jožefu Rožič, Strgarišče, Krasno (Brda), o Antonu Roči, istotam in o Janezu Kristančič, Furlanišče, Krasno, naj se blagovolijo poslati na Zmagoslavo Obljubek, Dunaj X., Sonleitnergasse 29/4. — Ivan Toroš, Wiener-Neustadt, Kriegsspital, Bar. 1, želi poročil o svojem stricu Nandu Toroš iz Medane (Kuzinšče). — Iščem svoja dva brata Antona in Josipa Centič, Robedišče št. 7, p. Breginj pri Kobaridu na Primorskem, o katerih že eno leto ničesar ne vem. Josip je bil pri k. und k. 11. Armeje-Komp., Anton pri neki k. und k. Bankomp. 16/97. Iskreno prosim, kdor bi kaj vedel o njih, naj blagovoli sporočiti na naslov: Alojzij Centič, Kan. Mun. Kol. 1/22, Feldpost 385. — Iščem Andreja Rutar iz Dolja pri Tolminu, o katerem ne vem že 25 mesecev ničesar. Služil je pri 97. pešpolku. Prosim, če kdo kaj ve o njem, naj sporoči Andreju Rutar ali pa Apoloniji Rutar, Zakriž št. 9, p. Cerklno, Primorsko. — Komu je kaj znanega o Antonu Žižmont iz Vogerskega št. 112, p. Volčja Draga pri Gorici, Primorsko, o katerem od meseca julija 1916 ne vem, kje da je. Prosim, naj sporoči na naslov: Feliks Žižmont, Više-Olčedojev, p. Nemerč, Gaber, Podolsk, Rusija.

Stanovanje

(brez hrane) išče mirna gospodična, ki je čez dan v službi. Ponudbe na: »Slovenec« Stalnost-1866.

Framydol je sredstvo za pomlajevanje las, ki rdeče, svetle in sive lase in brade za trajno temno pobarva. 1 steklenica s poštno vred k 2.70.

Rydyol je rožnata voda, ki živo pordeči bleda lica. Učinek je čudovit. 1 steklenica s poštno vred k 2.40. Povzeto si vinar ev. več. Naslov za naročila: JAN GROICH, drogerija pri angelu, Brno 643, Morava.

Išče se pošten, zanesljiv mesarski pomočnik

najrajši invalid, ker ni velikega opravlja. Istotam se sprejme tudi mesarski vajenec, če moge te vama v mesarskem opravilu. Ponudbe na Anton Hafner, mesar v Škofji Loki. 1861 (3)

U VII. 477/17.5.

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

C. kr. okrajna sodišča v Ljubljani je razsodila o obtožbi javnega obtožitelja zoper Lorenca Kvedra, prodalca drv v Ljubljani, Poljanska cesta št. 19, radi prestopka po § 20, odst. 1, cesarske navedbe z dne 24. marca 1917, št. 131 dr. zak. v navzočnosti c. kr. del. sod. svetnika v pokajo kotrata, kakor javnega obtožitelja, obtoženca Lorenca Kvedra, po danes doglani glavni razpravi, po predlogu javnega obtožitelja, naj se obtoženec kaznuje, tako:

Obtoženec Lorenca Kveder je kriv, da je spoznal, da maja 1917 v Ljubljani izrabljajo izredne razmere, povzročene po vojnem stanju, zahtevali za potrebne reči obilno čezmerne cene, namreč 14.000. na 1 kg drv, in je s tem zakrižal prestopnik družbenja po § 20, odst. 1, cesarske navedbe z dne 24. marca 1917, št. 131 dr. zak. ter se tudi tega obzodi po § 20 citirane cesarske navedbe z uporabo § 206 k. z. na 48 ur zapora ter po § 389 k. p. r. v povračilo kazenskih stroškov.

V smislu § 45 navedene cesarske navedbe se odloči, da je tožni sodbe enkrat na stroške obtoženca objavljeni v ljubljanskem tiskarstvu »Slovenec« in »Slovenski Narod«.

C. kr. okrajna sodišča v Ljubljani, odd. VII, dne 20. julija 1917. 1879

Dr. Koblar
s. r.

Kupim vsako množino

sodov

vseh velikosti od vina, žganja ali ruma

Ponudbe je poslati na Mihael O. ahen, Vitežjagora. 1884

Ženitbena ponudba

Mladenič, star 26 let, prost vojaščine, sposoben za vsako delo, obrtnik, z 12.000 K, se želi seznaniti v svrhu ženitve z gospodično ali mlado vdovo v starosti 20—30 let s primerno doto ali trgovino. Ponudbe s sliko (ki se vrne) se prosijo pod številko 1877 na upravo SLOVENCA. Tajnost zjamčena.

1877

Proda se lepa, 3 leta stara

kobila

kostanjeve harve. Poizve se v Vižmarjih 59. 1892

Blaž Jančar

pleskarski mojster

več let pri tvrdki brata Eberl, se priporočam slavnemu občinstvu kot invalid za stavbna in pohištvena dela. 1890

Delavnica: Oražem, Breg št. 6.

Proda se

hiša in stavbeni prostori

v bližini jezera v prometnem kraju. Jos. Kolman, Bled. 1891

Proda se

hiša z gostilno

in vrtom v bližini Ljubljane.

Naslov se izve pri upravi »Slovenca« pod štev. 1887.

Hiša

dvonadstropna, z lepim vrtom, pripravna za vsako obrt, o Postojni na Vilharjevem trgu, se pod ugodnimi pogoji proda. Pojasnila daje GIZELA VODOPIVEC, POSTOJNA. (1871)

Nova dvonadstropna

hiša-vila

z vrtom v Sp. Sisk (Ljubljana) se proda. — Več se izve na štev. 62 v Domžalah Gorenjsko.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
E. N. 116/17.

Trd les

od 24 cm dalje, drva, gozdno seno, listje, oglje,

se išče za vojaške namene

v bližini železnice. Natančne ponudbe pod »Delavci na razpolago« na upravnishstvo lista.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Kostanjeve in bukovne hlode

kupi vsako množino franko vagon

Strojilna tovarna SAMSA & Co v Ljubljani.

Vpoštevajo se le pisne ponudbe z navedbo cen.

136

Kranjska deželna podružnica

n. a. deželne življenjske in rentne, neškodne in jamstvene zavarovalnice v Ljubljani, Marije Terexije cesta 12/11

priljubno zavarovanje na doživetje in smrt, otroških det, rentna in ljudska neškodna in jamstvena zavarovanja.

Devon zavar. Kapitalna varnost. Niha premija. Najugodnejši pogoji za vsako zavarovanje.

Stanje zavarovanega kap. ala K 125.000.000 — Stanje garancijskih fondov K 35.000.000 —

Zavod temelji na vzajemnosti. — Prospekti zastoj in poštno prosto.

Splošni zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji. 1881

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

S sodbo c. kr. okrajnega sodišča v Senožečah 9.6.1917 U 42.17—5 oziroma s sodbo c. kr. deželnega sodišča v Ljubljani Bl XII 35/17 od 16.7.1917 je bilo razsojeno: Obtožena Josip in Antonija Zenko posestnika iz Gorenjih Vrem št. 37 sta kriva, da sta v času od 15.4. do 15.5.1917 v Gor. Vremah, izkoriščajoč vsled vojske nastale, izvanredne razmere, zahtevala in si pustila plačati za potrebščine, namreč ovčji sir, očlno čezmerne cene, namreč po 12 K 1 kg in v slučaju Antonije Silla po 16 K 1 kg in stem zagrešila prestopok po § 20 ces. navedbe od 24.3.1917 št. 131 dr. zak. in se obsojata raditega po § 20 ces. navedbe z uporabo § 266 in 260 b kaz. zak. vsak v 5 dni zapora poostrenega z enim postom, ter Josip Zenko še v 200 K denarne globe, za slučaj neiztrljivosti nadaljnjih 25 dni zapora in končno oba v povračilo stroškov kazenskega postopka po § 269 k. pr. r. Razsodi se tudi, da se ima razsoda objaviti v dnevnikih listih »Slovenec« in »Slovenski Narod«.

C. kr. okrajno sodišče v Senožečah, dne 20. julija 1917.

Dr. vitez Pantz l. r.

Glasovirje,
pianine
harmonije in
orhestrijone

S. Kmetetz
Ljubljana,
Kolodvorska ulica 26.

124

Zaradi nakupa obrtnih delavnic prodam

vilo z vrtom

v Ljubljani, Cesta na Rožnik, vila 41.

1874 (5)

Doktor prava v javni službi se želi poročiti

z zavedno katoličanko in vneto Slovenko s primerno doto. Dopise s sliko na upravo lista pod »Skromnost 1853« (3)

Lesni delavci

se iščejo za takojšnje delo in nastop:

2 uri od železnice v bližini Feldkircha na Koroškem. Delo je v lepem graščinskem gozdu za pripravljanje 4 metre dolgih hlodov (krijev) in lesa za papirnice nad 2000 metrov. Delo traja do snega in tudi prihodnje leto. Dobra dnevna plača. Za prehrano, ki jo preskrbi občina, dobe delavci še približno 40% od gospodarja. Želijo 4-6 delavcev z nadelavcem, ki razume tudi nemški. Istotako se išče izurjen žagar na prav dobro dvojnato žago na turbino v Feldkirchu. Nastop takoj. Delo skori celo leto. Vprašanja na upravo »Slovenca« pod št. 1706 (še-le možno v nemščini).

Srbočina, potenje,
solobacno, hrasta,
leposočje, krčne
bolezn, stare rane
vse vrste in druge

fantarsko
mazilo.

Ne smete in ne diti, šteti, šteti 3 K, večji šteti 5 K, drži šteti 5 K, 2. avtorizirani šteti 5 K, 3. avtorizirani šteti 5 K, 4. avtorizirani šteti 5 K, 5. avtorizirani šteti 5 K, 6. avtorizirani šteti 5 K, 7. avtorizirani šteti 5 K, 8. avtorizirani šteti 5 K, 9. avtorizirani šteti 5 K, 10. avtorizirani šteti 5 K.

Gerő Sándor, lekarnar, Nagy Király St. 31.